

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

46. szám, 2020. március

Keresztény szellemiségű lap

2017-ben szentelték fel Szászfenes egyik új negyedében Erdély talán legfiatalabb, több mint 600 tagot számláló református gyülekezetének templomát.

Egészségünk:

Fertőző betegségekről és a koronavírusról

Bevezető

A 2020 januárjában a kínai Wuhan városában kitört koronavírus-járvány nagy népszerűségnek örvend a sajtó valamennyi csatornáján. Ezen felül sok ál-hír, félelemkeltő hirdetés is megje-

lent. Ezen nagy mennyiségű hír erről a jelentős járványról okot ad arra, hogy átismételjük azt, amit tudnunk kell a fertőző betegségekről. Erről fog a jelen cikkünk szólni, valamint a koronavírus-járványról.

Fertőző betegségek a múltban

A fertőző betegségek témája egy nagyon kiterjedt és érdekes terület. Cikkünkben próbálunk

a legfontosabb mondanivalókra szorítkozni. Mindenesetre kezdjük egy történelmi visszatekintéssel.

(folytatás a 2. oldalon)

Egészségünk:

Fertőző betegségekről és a koronavírusról

(folytatás a 1. oldalról)

Tulajdonképpen az emberiség már a kezdetektől szembesült a fertőző betegségekkel, de ezen jelenségek természetét és működési módját csak jóval később, a XIX. század táján értette meg. Századokkal ezelőtt a várható élettartam jelentősen kisebb volt – főképp ezen fertőző betegségek miatt. Gondoljunk csak megannyi gyermekbetegségekre – torokgyík (diftéria), poliomielitisz (gyermekbénulás), különböző rosszindulatú himlők, szamárköhögés, stb. – amik régebb egy-egy járvány alkalmával sok áldozatot köve-

teltek. Gondoljunk a történelem nagyszabású járványaira – a pestisjárványra – ami háromszor sepert végig Európán –, ezenkívül a kolerára, tífuszra, szifiliszre (vérbajra), tuberkulózisra (tüdőbajra), himlőkre, spanyol náthára, stb. – mind-mind borzalmas nyomokat hagytak az emberemlékezetben.

Hogy hogyan lehet e fertőző betegségek ellen harcolni, azt az emberek már eleinte többé-kevésbé megsejtették. Az ószövet-ségi (eredetileg Sínaj-pusztai) életre vonatkozó törvények már igencsak részletekbe menően előírták, hogy a például a leprások bizonyos ideig elkülönítve kell éljenek. Ugyanakkor egyéb gyakorlati higiéniai előírást találunk a mózesi könyvekben – például, hogy csak a tábor területén kívül volt szabad üríteni, vagy elhullott állat húsból tilos volt

fogyasztani. Később, a késő középkori Velencében gyakorolták a karantént, ami egy bizonyos ideig való elzártságot jelentett, valamely fertőző betegség gyanújának esetén. Később, a technika fejlődése révén megfigyelhetővé vált a mikroszkopikus világ, így különböző kórokozókat felfedeztek. Ugyanakkor az emberi szervezet rejtelmek is megnyíltak a tudományos kutatás előtt, a sejt – és működése terén egyre megismerhetőbbé vált.

A mai civilizált világban az ember egy higiéniai kultúrának örvend, amit a múlt sok szenvedése árán teremtett meg. Többnyire az otthonainkban levő víz ellenőrzött (kivéve akik kút- vagy forrásvizet fogyasztanak). A tej pasztörizálják, az élelmiszerek (kórokozók szempontjából) tiszták. Szappanok, mosószer, fertőtlenítők állnak rendelkezésünkre. Ha valahol járvány üti fel a fejét, a közegészségügyi hatóság, mint hivatalos szerv reagál és megteszi a megfelelő intézkedéseket. A gyermekek a legfontosabb fertőző betegségek ellen oltást kapnak. Fertőző betegségek

Tartalom

Kalotaszeg Reménye

46. szám, 2020. március

Egészségünk	1
A hónap receptje	8
Édes anyanyelvünk.....	8
Imaiskola: Josafát	11
Ifisarak.....	13
Szó-kincs: Apokaliptikus állapotok (5. rész)	14
Isten emberei:	
Lórántffy Zsuzsanna	23
Kalotaszegi mese	30

A járványos gyermekbénulás (poliomyelitis) vírusának áldozatai
Indiában: lábmerevítő gyerekek.

esetén gyógyszerek, antibiotikumok állnak rendelkezésünkre.

Kórokozók

A kórokozókkal foglalkozó tudomány összefoglaló neve a mikrobiológia. A kórokozó (románul *germen*) olyan mikroszkopikus élőlényt jelent, ami a szervezetbe jutva betegséget idéz elő. Ez lehet baktérium (*bacterie*), vírus (*virus*), gomba (*fungi*) vagy élősködő (*parazit*). Ahhoz, hogy megértsük ezen kórokozók természetét, idézzük fel azt a tényt, hogy az emberi szervezet – úgy mint minden élő szervezet – sejtekből áll.

Szervezetünkben szemmel nem látható közreműködés zajlik a szervezet saját sejtjei, illetve a külső behatások között. Vannak olyan részei az ember szervezetének ahol természetes módon baktériumok léteznek, a test egyéb zugai pedig tiltott zónát jelentenek a baktériumoknak. Így a bőrünkön, a szájüregben, a vastagbélben – természetes módon baktériumok élnek. Ezen mikroorganizmusok egyenesen az ember javára működnek és egy természetes egyensúlyt biztosítanak.

Akkor történik a baj, ha ezen természetes zónákba egy veszélyes baktérium kerül, vagy kevésbé veszélyes baktérium a test olyan térségeibe kerül, ahol egyáltalán mikroorganizmusnak nincs mit keresnie. Ezek úgynevezett steril vagyis baktériummentes zónák, például a vér, az agy-gerincvelői folyadék, a húgyutak, stb. A testnek azt a funkcióját, ami a kórokozók ellen folytat tevékenységet, immunrendszernek nevezzük. A vérben levő fehérvérsejtek azok, amik fertőzés esetén működésbe lépnek. Gyakorlatilag szervezetünkben egy állandó harc folyik a betolakodó kórokozók ellen.

Influenzás tünetek esetén használjunk eldobható papírzsebkendőket.

Hadd szemléljünk egy gyakorlati példát. Miért hűl meg az ember télen könnyebben, mint nyáron? Főleg, amikor azt szokták mondani, hogy télen „a hideg kiöli a bacilusokat”. A válasz akkor válik érthetővé, ha belegondolunk abba, hogy a szervezet jó védekezéséhez megfelelő hőmérsékletre van szükség. Ahhoz, hogy a fehérvérsejtek megfelelő számban tegyenek egy adott helyen szolgálatot, szükség van a megfelelő vérellátásra.

Viszont egy másik jelenség az, ha egy adott testrészt hideg ér, akkor a test úgy reagál, hogy az illető helyen szűkülnek az erek, hogy a test minél kevesebb hőt veszítsen. Tehát ha valaki torkát, nyakát hidegnek teszi ki – ezzel hátráltatja saját szervezetének védekezését. Így olyan kórokozók, amik egyébként semlegesítve lennének, beljebb hatolnak és betegséget okoznak. Ehhez persze az is hozzájárul, hogy hideg hónapokban kevesebb gyümölcsöt és nyers zöldségféléket fogyasztunk, így kevesebb C-vitamin áll rendelkezésünkre. A C-vitamin szerepet játszik az immunrendszer működésében.

Az előbbieken felsoroltuk, hogy különböző mikroorganizmusok vannak és ezeket osztályozni lehet. Megjegyezendő, hogy a mikrobiológia úgy az ember, mint az állatok egészségében is szerepet játszik. A fertőző betegségek jelentős hányada állatoknál is jelentkezik, sőt állatok is továbbterjesztik azokat. A továbbiakban részletesebben tárgyaljuk a különböző kategóriákat.

Paraziták

Kezdjük a legnagyobbakkal – a parazitákkal. Ide sorolható minden ízeltlábú (rovar), féreg, egysejtű, ami az embert megfertőzheti. Ízeltlábú, azaz rovar – megemlíthető a bolha, a rüh, a tetű. Ezen fertőzések gyakran járványokban üt fel fejüket és kezelésük kiterjed úgy a betegekre, mint a tárgyakra, ruhákra, amiket magas hőmérsékleten fertőtleníteni kell, vagy pedig megsemmisíteni, eltávolítani. Ugyanakkor megemlíthetjük a különböző gilisztákat, férgeket – galandféreg, májmétely, echinokokkus, trichinella, stb. Ezek rendszerint a mosdatlan kéz, és a higiéniai alapszabályok meg-

szegése esetén szoktak előállni. A trichinella elsősorban beteg sertéshús által jut a szervezetbe. Egyéb élősködők is vannak, mint például az egysejtűek – amőbák, ostorosok, stb.

Gombák

A gombák – főleg a bőrön, körömön szoktak megjelenni. Rendszerint olyan zónákon, ahol a bőr lezárt és verejtékes – a lágyék tájékán, a lábfejen, vagy a nőknél a mellek alatt – hiszen ez a közeg kedvező a gombák növekedésének. Elég jó hatékonysággal bevetethetők különböző krémek a gombák ellen. Ugyanakkor a kandidózis (*Candida albicans* – egyfajta, saját szervezetünkben amúgy ártalmatlanul élő gomba) – az im-

osztályozni, annak függvényében például, hogy hol fertőznek. Egyesek a légutakat, a tüdőt, mások a bőrt, mások a beleket, mások a húgyhólyagot, vagy a nemi szerveket fertőzik. A baktériumok elleni gyógyszert *antibiotikumnak* nevezik. Fontos megjegyezni, hogy az összes felsorolt és felsorolandó kórokozó közül *csak a baktériumok ellen* működik az antibiotikum. Az antibiotikum története a XX. század elején kezdődik, amikor a legelső felfedezett antibiotikummal, a penicillinnel rengeteg ember életét mentették meg. Azóta már több antibiotikum-családot hoztak létre, viszont egy jelenségre fel kell figyelni. Ha hosszú ideig alkalmaznak egy szervezetben antibiotikumot, akkor ez elősegíti

kal, és inkább hagyjuk az orvosra a döntést afelől, hogy hűlés esetén mikor van szükség antibiotikumra és mikor nem.

Vírusok

Ez pedig már el is vezet a kórokozók utolsó osztályához – a vírusokhoz. Ugyanis, ha nem a baktérium okozza a hűlést, akkor mi? A vírus egy nehezen osztályozható *valami*. Lehet élőlénynek is tekinteni. Valójában nem más, mint genetikai anyag, melyet védőhártya vesz körül. Tulajdonképpen a vírus, amikor kapcsolatba kerül egy emberi, vagy állati sejttel, azt eredményezi, hogy a sejt maga, – nem természetes módon – további vírusokat termeljen. Míg a baktérium maga szaporodik el a szervezetben, addig a vírus – a szervezet által *termelteti és sokszorozza önmagát*. Ezért ez a két kategória, a vírus, meg a baktérium két különböző kezelést kíván meg.

A vírusokat is csoportokra osztják a szakemberek. Különböző szerkezetük van, és különböző szerveket támadnak meg a testben. Hadd említsünk egy pár példát.

Vannak hepatitisz-vírusok, melyek krónikus, vagy akut májgyulladást okoznak. Az A-Hepatitisz rendszerint gyors kimenetű, az esetek legnagyobb

részében hosszú távon nem veszélyes betegség. A B- vagy C-Hepatitisz viszont vér által terjed és krónikus májgyulladást okoz.

A HPV-nek (Humán papillóma-vírusnak) nevezett vírus a külső nemi szerveket fertőzi meg. Tüneteket nem okoz, viszont kimutatták, hogy a fertőzötteknél nagyobb arányban fordul elő méh-

A Diamond Princess japáni építésű sétahajó fedélzetén 3.700 utassal február 4-én került karanténba Japán partjainál. Az összezártság miatt a koronavírussal fertőzöttek száma a kezdeti tízről két hét alatt több mint 690-re nőtt.

munrendszer legyengülése esetén a szájüregben, nyelöcsőben, hüvelyben elszaporodik és kezeletlenül az egész testre nézve veszélyes fertőzést okozhat.

A baktériumok

Sokféle baktériumot rendszerített ezeddig a tudomány, amelyeket különbözőképpen lehet

azt, hogy az a baktériumsereg, ami az adott szervezetben van, egy idő után ellenálljon az antibiotikumnak. Ez oda vezetett, hogy a régebben bevetett, és akkoriban hatékonynak bizonyult antibiotikumok, mára már elavult, csak kevés betegség esetén felírható gyógyszerrekké váltak. Ezért elővigyázatosan bánjunk az antibiotikumok-

A koronavírus terjedési térképe Kínában és a környező országokban

nyakrák. Természetesen nemi úton terjed. Nőgyógyásznál világszerte használt román orvosok által kidolgozott Babeş-Papanicolau-teszt által manapság már korai stádiumban felfedezhető a méhnyakrák. Ugyanakkor említésre méltó a HIV¹-vírus is, mely az AIDS betegséget idézi elő. Ez a vírus az embernek az immunrendszerét olyannyira károsítja, hogy végül különböző fertőzések (melyeket egy működőképes immunrendszer semlegesíteni tudna) végzetesek lesznek.

Ezek a példák azt mutatják, hogy a vírusok sokfélék és sokféle megbetegedést okoznak. Ezen kívül sok kevésbé veszélyes vírus is forgalomban van – pl. a hűlések és hasmenések egy jelentős részét vírusok okozzák. Ezek azonban korlátozott jelleggel bírnak, nem okoznak hosszú távon kárt.

Honnan származnak a vírusok?

Erre a kérdésre még nem adott megfelelő válasz. Nem lehet

¹ Angolul: **human immunodeficiency virus** (humán immundeficiencia-vírus)

tudni honnan erednek, viszont amit megállapítottak, hogy a vírusoknak egy bizonyos részét az ember az állatoktól kapta el. Megemlítem azt is, hogy sok összeesküvés-elméletnek vélhető hír kering különböző vírusokról, hogy irtóalmatlan, gonosz tudósok termelték volna ki őket, hogy velük pusztítsák az emberiséget. Míg nem lehet megcáfolni ezt, hiszen az ember vajmi keveset tud arról, hogy mi zajlik a világnak különböző sarkain, mégis személyes véleményem szerint nem egészséges dolog minden ilyesfajta szóbeszédnek hitelt adni.

Jó-e a bizalmatlanság?

Hadd tegyek most itt egy kitérőt és hadd fejezzem ki meglátásom egyéb egészségügy-ellenes eszmével kapcsolatban. Ide sorolható az oltások visszautasítása, a rákbetegségek különböző gyümölcslevekkel való kezelése, és egyéb, az egészségügyi rendszer által felkínált, de alattomban gonosznak és károsnak vélt dolog. Míg az egészségügyi rendszer

sokszor valóban nem méltányos és az orvosokon is gyakran kiütözik az emberi gyarláság, mégis jelen körülményeink között – ez az eszköz (vagyis az orvostudomány) adatott arra, hogy betegségeinket ellássa. Meglátásom szerint egy egészséges bizalomnak kellene fennállnia a beteg részéről az orvos és az egészségügyi rendszer iránt. Úgy tapasztaltam, hogy összeesküvés-elméletek elfogadására hajlamos emberek bizalmatlanokká válnak az orvosok iránt és az orvosi tanácsot elutasítva gyakran olyan bajba sodorják magukat, amit ők önmagukban nem látnak előre.

A mostani járvány eredete

Ez év januárjában olyan híreknek lehattunk tanúi, miszerint Kínában egy veszélyes járvány vette kezdetét. A kórokozó egy vírus, elnevezése 2019-nCoV. Azért áll a megnevezésében a 2019-es év, mert az első beteg még akkor bukkant fel. A vírus a koronavírusok osztályába sorolható be. Ugyanebbe az osztályba tartozik

Roston sült patkányok Kínában

az Ebola-vírus is, mely az elmúlt években is veszélyeztetett a világ különböző részein. Az Ebola-vírus először Afrikában bukkant fel, állatoktól ragadt át az emberre. Ugyanez a helyzet a koronavírus-sal (2019-nCoV-al) is.

A kínaiakról tudnivaló, hogy különféle, nálunk fogyasztásra nem használt állatok húsát eszik, mint például a kutyát, a patkányt vagy a macskát. Hogy milyen úton-módon kezdődött az embe-

embernek.

Miért kelt félelmet egy ilyenfajta járvány? Először is azért, mert eleinte az ember nincs tisztában avval, hogyan is terjed. Tudunk olyan betegségekről, melyek akár levegőn keresztül is átterjednek, mint például az aktív tuberkulózis, vagy bizonyos himlők. Ezért az ember mindig a legrosszabbtól tart. Egy-egy ilyen hír tömegfélelmet is okoz, hiszen ennek a hírnek tudatában minden kisebb-na-

a dolgozók megfertőződhetnek az állatok véréből. Egyes szakértők azt mondják, hogy a vírus eleinte denevérek körében volt forgalomban, majd átkerült egy köztes gazdára, vagyis egy másik állatra, mely a denevérről kapcsolatba került. Ez a másik ismeretlen állat átadta az

Wuhan egy több mint 10 millió lakossal rendelkező város. Ebben a városban robbant ki a járvány, és tudtommal jelen pillanatban a város le van zárva, a hatóságok közbeléptek és csak különleges körülmények között engednek ki embereket onnan. Ebből a városból terjedt el a fertőzés a világ más tájaira – de csak kis számban. Viszont újabban Európában is megvetette lábát a járvány, pontosabban Olaszország északi részében.² Emiatt mintegy tucatnyi községet vesztegzár – azaz karantén – alá tettek. A járvány valószínűleg tovább fog terjedni.

Veszélyek

Mennyire veszélyes a megbetegedés? Még túl korai ez a jelenség ahhoz, hogy pontos adatokkal tudjunk szolgálni, mégis – 100 koronavírusos betegnél 2-4 esetben halálos kimenetelű. Az is említésre méltó, hogy az elhalálozottak mintegy 80%-a 60 év feletti személy és az elhalálozottak 75%-a egyéb szív-, tüdő- vagy rákos megbetegedéssel már eleve küzdött. Egyéb vírusos járványokhoz képest, mint a SARS vagy a MERS – jelentősen kisebb az elhalálozási arány. Viszont a XX. század elején tomboló spanyol gripa esetén is 5%-os volt a hivatalos elhalálozási arány, mégis számottevő emberi veszteséggel járt (világszerte több 10 millió ember).

Mire várhatunk? Nehéz megmondani. Jelenleg a betegség a legtöbb esetben nem halálos. Azok az emberek a legveszélyeztetettebbek, akik már eleve betegek. (így van ez egyébként az influenzavírussal is, mely ugyancsak egy tüdőgyulladást okozó vírus).

Én mindezzel kapcsolatosan úgy fogalmaznék, hogy két kihí-

² A cikk megírása óta számos egyéb európai országban is.

Wuhan egyik bevásárlóutcája 2018 októberében

rek körében a járvány, azt nehéz megmondani. A lényeg az, hogy vágóhidakon, a húsfeldolgozóban az óvintézkedések ellenére

gyobb hűléssel rendelkező ember rögtön orvoshoz, kórházba megy. Ez megterheli a helyi egészségügyi intézményeket.

vással állunk szemben. Az egyik az, hogy a vírus terjedését egyelőre még nem sikerült megállítani. A második – amiről egyes szakértők beszélnek – az, hogy az idő során a vírus is változásokat (mutációkat) szenvedhet, veszélyesebbé válhat a szervezetre nézve. Erre is találunk már példát a vírusok világában.

Személyes óvintézkedések

Mit tehetünk a járvány terjedésének megakadályozására? Jelen pillanatban hazánkat e járvány nem érinti.³ Viszont abban az esetben, hogyha a jövőben érinteni fogja, íme néhány tanács:

- A koronavírus-járvány hasonlóképpen terjed, mint más fertőzőes tüdőbetegség. Egy fertőzött ember tüdejéből, légutából apró cseppeket bocsájt ki – légzéskor, beszéd közben, tüsszentéskor – melyek a kórokozót tartalmazzák. Ha túlságosan közel vagyunk egy ilyen emberhez, akkor könnyen elkapjuk a betegséget. Ezért tanácsolják a médiában is influenzajárványkor, hogy kerüljük az embertömeget. Néha a tömegközlekedésben, a buszokon is hasonló körülmények alakulnak ki. Kerülni kell, tehát, ha csak lehet, az ilyen jellegű emberekkel való érintkezést.
- Ha a hazánkat is érinti a járvány, akkor tanácsos lesz speciális orvosi maszkot hordani, amely csak a tiszta levegőt engedi át, és megszűri a kórokozókat.
- Ugyanakkor következetesen tartsuk be az alapvető tisztálkodási szabályokat – étkezés előtti kézmosás, rendszeres mosdás, a ház tisztán tartása, stb. Miután

A kórokozók elleni küzdelemben nagyon fontos a rendszeres, alapos kézmosás.

a városból hazajöttünk, mossuk meg szappannal a kezünket. A baktériumok, vírusok tárgyakon is megélnek, ezért minden tárgyról, amit többen használnak, kórokozókat vehetünk fel a kezünkre – például kilincsek, pénz,⁴ autóbusz-fogadók, pulatok, stb. Ezért ne feledjük: azonnal mossunk mindig kezet, miután kint jártunk.

Kedves Olvasók!

Cikkemnek célja nem a félelemkeltés, de fontos volt átismételni egy pár dolgot a fertőző betegségekről és tárgyilagosan szemlélni a koronavírus-járványt. Kívánságom, hogy Kalotaszeg népe egy tisztálkodási öntudattal rendelkező társadalom legyen, így a fertőző betegségek kevésbé lesznek eredményesek körünkben.

Rupárcsics Arnold,
orvos-gyakornok,
Németország

Magyar-román szótár

- Kórokozó: *germen*
- Baktérium: *bacterie*
- Vírus: *virus*, többes szám – *virusuri* (a *viruși* – orvosi kontextusban helytelen, számítógéptechnikai kontextusban – tudtommal elfogadható)
- Élősködő, parazita: *parazit*. (Megjegyzés: a román orvosi szóhasználatban a paraziták esetén a fertőzés nem *infectie*, hanem *infestare* – pl. *infestare cu paduchi*, *infestare cu viermi intestinali*, stb.)
- SARS⁵ – ugyancsak Kínából származó, járványt okozó koronavírus 2002-2003-ban.
- MERS⁶ – 2012-ben Szaúd-Arábiában kirobbant vírusjárvány. Ez is a koronavírusok családjából származik.

³ A cikk megírásakor (febr. 25) még nem észleltek ilyen esetet Romániában. Azóta a helyzet megváltozott.

⁴ Ehhez kötődően: a bankjegyek számolása közben ujjaink megnyalása, megköpése egy rendkívül helytelen és káros szokás.

⁵ *Severe acute respiratory syndrome*: súlyos akut légzőszervi szindróma

⁶ *Middle-East respiratory syndrome*: közép-keleti légzőszervi szindróma

A hónap receptje

Kukorica desszert

Mi az, ami olcsó is, egyszerűen elkészíthető, nagyon finom és egyúttal egészséges?

Van ilyen! Nahát, jól figyeljünk:

Két-három cső száraz kukoricát lemorzsolunk (Vigyázat, mert ebből sok lesz! Ha valaki csak egyedül van, kezdheti egy csővel is). Jól megmossuk, majd hideg vízbe beáztatjuk 24-36 órára. A vizet lehet cserélni egyszer vagy kétszer. Ezután bő vízben kis lángon főzzük, fedő alatt, 4-8 órán át, időnként megkavarva. Amikor a szemek már egy picit kezdenek megnyílni, nem túl erősen megcukrozzuk.

Miután a szemek jól kinyíltak, és a víz nagy része elfőtt, felöntjük tejjel (lehet szójatej is – pl. a Lidl áruházból – itt 5,50 lej literje), és

hozzáadunk 2-3 marék mazsolát, néhány evőkanál mézzel együtt. Kb. 15 percig kavargatva tovább főzzük, majd a legvégén 3-4 megmosott, de meg nem hámozott, kis kockákra vágott szép almát dobunk bele, és fahéjas cukorral ízesítjük. Amikor újra felfőtt az egész, levesszük a lángról és fedő alatt hagyjuk hűlni.

Én így készítettem el, mégpedig szójatejjel. De közben arra gondoltam, milyen lenne az, ha a mazsolával együtt apróra vágott aszalt szilvát és diót is belekavarnánk, s ugyanígy, meleg vízzel jól lemosott narancshéj külsejének a pici darabkáit is?

De ezt már ti próbáljátok ki!

(J.E.)

Édes anyanyelvünk

Kőváry László történész (1819-1907) Kolozsváron, 1842-ben megjelent könyve, a *Székelyhonról* egyik oldalán írja le ezen, azóta már szállóigévé vált mondatot: „Nyelvében él a nemzet.”

Valóban, ha anyanyelvünket egyre rosszabbul beszéljük, vagy lassan el is feledjük, akkor nemzetünk eltűnik a süllyesztőben. A határok hullámvázai révén a románok, szlovákok, szerbek vagy ukránok közé keveredett nem-

zettársaink közül egyre többen már nem látják értelmét az „ellenállásnak”, és fiaikat meg lányukat, azért, „hogy nekik könnyebb legyen”, a többségi nemzet nyelvén oktató iskolákba adják be. Gyermekek amúgy sem születnek elég, a fiatalok jórészt elvándorolnak, a maradék pedig asszimilálódik. Íme hogyan tűnhet el ezerszáz éves lakterületéről egy olyan nép, amely nem fogta fel azt, hogy a kapott – gondol-

kodásmódunkkal, lelki felépítésünkkel egyberezgő – nyelvi örökségünk elsősorban nem a felmenőinktől, hanem a Teremtőnkől (minden emberi nyelv láthatatlan kigondolójától és felülvigyázójától) származik.

Valóban, az ősnyelvek Babel-nél keletkeztek, de Isten azóta is figyelemmel kíséri minden néptörzs kialakulását, sorsát, vándorlását, ügyelve arra, hogy a nyelv elméjükbe ültetett ajándéka a lehető legtisztább formában tovább élhessen.

Szeretném felhívni az olvasók figyelmét néhány hibára, melyeket az utóbbi időben tapasztalhattunk.

A -ban, -ben, -ba, -be ragok helytelen használata

Ez a probléma egyre feltehetőbb nem csak nálunk, Romániában, hanem az anyaországi rádió- és tévéadásokban megszólalók esetében is.

Például:

– Éppen most voltam a városba! – számol be Gyuri a szomszédjának.

– Az egész házba kerestem, de sehol sem kapom!
– panaszkodik Erzsike a férjének.

– Az utóbbi időben egyre kevesebben járnak templomban... – állapítják meg vasárnap délben az Istentiszteletről hazafele ballagók.

– Vigyázz, a tyúkok beszaladtak a kertben, hajtsd őket vissza! – figyelmezteti az anya a kislányát.

Mi itt a hiba?

Amikor a helyhatározó ragját szeretnénk meghatározni, tegyük fel előzőleg a *Hol?/Hova?* kérdést, és eszerint döntsünk (persze, ehhez lassabban, megfontoltabban kellene beszélnünk, fogalmaznunk).

A *hol* (mássalhangzóban, vagyis *l*-ben végződő) kérdőszónak a *-ban, -ben*, míg a *hova* (magánhangzóban, vagyis *a*-ban végződő) kérdőszónak a *-ba, -be* ragok felelnek meg.

Tehát:

– *Hol* voltam éppen most?

– A városban.

– *Hol* kerestem?

– Az egész házban.

De:

– *Hova* járnak egyre kevesebben?

– A templomba.

– *Hova* szaladtak be a tyúkok?

– A kertbe.

Ugyanígy figyelni kell a *Mikor?* *Mibe/Miben?* *Kibe/Kiben?* kérdő-

Magyar identitásunk egyik zálogának, az 1827-ben alapított MTA-nak (Magyar Tudományos Akadémiának) díszterme (Budapest, Széchenyi István tér 9).

szókra adható válaszok esetében is.

– *Márciusba* már melegszik az idő. (Helytelen! *Mikor?* – *Márciusban*.)

– Húsvétkor mindenki *ünneplőbe* jön templomba. (Helytelen! *Miben?* – *Ünneplőben* – azaz, ünneplő ruhában.)

De:

– *Mibe* öltöztek holnap?

– *Ünneplőbe!*

– Jó annak, aki tud hinni *Istenbe!* (Helyesen: *Kiben?* – *Istenben*.) De:

– Mindig vessük bizalmunkat *Istenbe!* (Helyes! Mert: *Kibe?*)

Most pedig egy másik probléma.

A magyar nyelv és kultúra másik alapvető intézményének, az Eötvös Loránd Tudományegyetemnek (ELTE) főépülete a pesti belvárosban (Egyetem tér 1-3).

Dacă aveți întrebări legate de această factură, luați legătura cu
 ITBume, număr de telefon: 011 409 50 50, e-mail: itb@itb.ro

Könyvelő Fegyverek Képző oktatóanyag.
1 x 1 Könyvelőiroda Hft. Minden jog fenntartva!

(J.E.)

Imaiskola

Josafát – a hit imája

Előzmények

Josafát júdai királynak az Akhábbal való, Isten által nem helyeselt szövetségében az északi és déli királyság csúfos vereséget szenved a szíriaiktól Rámóth-Gileádnál – az istentelen Akháb király életét veszíti, Josafát pedig elmenekül. Isten megdorgálja a hitetlen izraeli királlyal való társulásáért, de megbocsát neki. Ezután Josafát békében kormányoz, igazságos bírakat rendel városonként, és helyreállítja az Isten tiszteletét: *„Beersébától fogva mind az Efraim hegységéig megtéríté őket (vagyis az izraelitákat) az Úrhoz, az ő atyáiknak Istenéhez.”* (2 Krónikák 19:5)

S ekkor, mint derült égből a vilámcsapás, hírt kap:

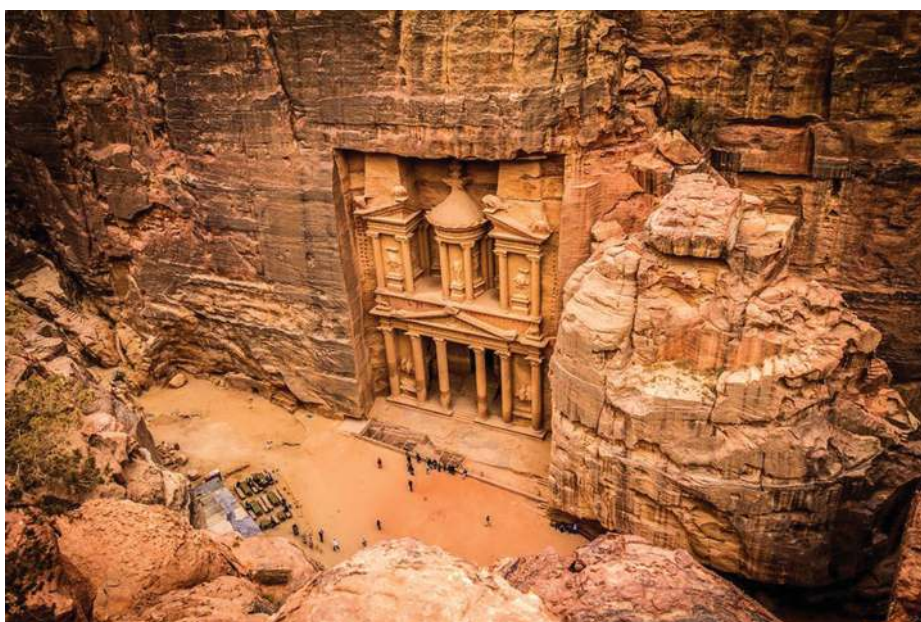
„A tenger (azaz a Holt-tenger) túlsó részéről nagy sokaság jön ellened Siriából, és már Hasesón-Támárban vannak: ez az Én-gedi.” (2 Krónikák 20:2)

A nemréggi keserű tapasztalatok fényében, már egyáltalán nem bízik sem magában, sem haderejében - és igen megrémül.

Helyes reagálás

Ha váratlan, ijesztő helyzet szakad rá, mit szoktunk tenni? Az általános emberi reakció ilyenkor a következő:

- 1). Ijedtség;
- 2). A megoldás – sokszor kapkodó - keresése;
- 3). Ha azt nem leljük, kétségbeesünk;
- 4). Majd következik a csüggedés, a „lefagyás”;

A régi Edóm területén (jelenleg a Jordán királyságban) levő, sziklába vágott ókori Petra városának maradványai

5). És végül (jó esetben): az Istenhez való odafordulás.

Nos, Josafáttól egy csodálatos dolgot tanulhatunk: ő, kikerülve a köztes állomásokat, azonnal Istenhez fordul!

„Megfélemlék azért Josafát, és az Urat kezdé keresni, és hirdete az egész Júda országában böjtöt.” (3. vers)

Böjt? Hát nem úgy tudjuk, hogy csatára készülve a legjobb élelemre, és minden tartalék energia készenlétbe állítására van szükségük a harcosoknak?

Ám Josafát itt az igazi erőre, az Istentől származó lelki energiára apellál.

Így tegyünk mi is a bajban, kedves testvéreim!

A böjt lényege

Elemezzük most: mit is jelent az igazi böjt?

- 1). Rászorultságunk elismerését.
- 2). Szigorú önvizsgálatot.
- 3). Bűnbánatot, bűnrendezést (a kommunikációs hiba mindig nálunk van: ha nekem nyomja valami a lelkem, akkor én nem tudok őszintén nyitni Őfele, Aki engem

teljes szívvel szeret. Lásd 1 Timóteus 1:19-et: *„Megtartván a hitet és jó lelkiismeretet...”*

4). S végül: Isten akaratába előzetesen belenyugvó könyörgést.

Ha ezek nincsenek meg, akkor böjtünk csak koplalás, esetleg fogyókúra, avagy Isten manipulálására való kétségbeesett próbálkozás (vagyis éhségstrájk) – ahogy sokan teszik és tesszük.

Az ima iskolapéldája

Most pedig tekintsük meg Josafát imájának (2 Krónika 20:6-12) szakaszait – mi az, amit ebből tanulhatunk?

1. Fogalmazzuk meg: kicsoda az Isten, akitől segítséget kérünk:

„És monda: Oh Uram, mi atyáink Istene! nem te vagy-e egyedül Isten a mennyben, aki uralkodik a pogányoknak minden országain? A te kezeden van az erő és hatalom, és senki nincsen, aki ellened megállhatna.”(6.vers)

2. Idézzük fel: milyen tapasztalatokat szereztünk korábban Istennel!

„Oh mi Istene! nem te üzed-e ki e földnek lakóit a te néped az Izráel előtt, és nem te adád-e azt Áb-

rahámnak, a te barátod magvának mindörökké?” (7. vers).

3. Soroljuk fel Isten eddigi, nekünk adott ígéreteit – a közöttünk levő szövetség alapján:

„És lakának azon, és építettek azon a te nevednek szentséges hajlékot, mondván:

Amikor veszedelem jövend mi reánk, háború, ítélet, döghalál vagy éhség, megállunk e házban előtted (mert a te neved e házban van) és amikor kiáltunk hozzád a mi nyomorúságainkban: hallgass meg és szabadíts meg minket.” (8-9. vers)

4. Mondjuk ki Őelőtte tényszerűen azt, amivel küzdünk:

„És most ímé az Ammoniták, a Moábiták és a Seir hegyén lakozók, akiknek földjén nem akarád,

hogy általmenjenek az Izráel fiai, mikor Égyiptom földéből kijöttek, hanem mellettök menének el és nem pusztíták el őket; ímé ezért azzal fizetnek nekünk, hogy ellenünk jönnek, hogy kiűzzenek a te örökségedből, melyet örökségül adtál nekünk.” (10-11. vers)

5. Mondjuk el Neki, mit szeretnénk megoldásként:

„Oh mi Istenünk, nem ítéled-e meg őket?” (12a. vers)

6. Ismerjük el rászorultságunkat, tehetetlenségünket:

„Mert nincsen mi bennünk erő e nagy sokasággal szemben, mely ellenünk jön.” (12b. vers)

7. És végül: keressük Isten vezetését, és fogadjuk el előre az Ő általa kínált megoldást:

„Nem tudjuk, mit cselekedjünk, hanem csak te reád néznek a mi szemeink.” (12c. vers).

Lássuk, mi is történt ezek után?

Meglepő válasz

Először is azt látjuk, hogy a zsidók mindannyian, gyerekeikkel együtt az Úr elé voltak gyűlve:

„És a Júdabeliek mindnyájan állanak vala az Úr előtt, gyermekekkel, feleségeikkel és fiaikkal egyetemben.” (13. vers)

Ekként kell az egész gyülekeznek egy szívvel kérnie Isten szabadítását a rájuk szakadó bajokban. Milyen sokat számít már az is, ha akár kettőnknek sikerül egyetértésre jutni...!

„Ismét, mondom néktek, hogy ha ketten közületek egy akaratot lesznek a földön minden dolog felől, amit csak kérnek, megadja nékik az én mennyei Atyám.” (Máté 18:19)

Isten Szent Lelke ekkor rászállt Jaháziel lévitára, aki így szólt:

„Nem kell néktek harcolnotok, hanem **csak álljatok veszteg**, és lássátok az Úrnak szabadítását rajtatok.” (17. vers)

Ekkor Josafát és a nép földre borult az Úr előtt, és imádták Őt, mintegy előre megköszönve segítségét. Ezt kell nekünk is megtanulnunk: ez az Istenbe vetett teljes bizalom, akkor, amikor még nem látunk semmilyen eredményt.

Az Istenre ráhagyatkozó Josafát, tanácsot tartva a néppel, ekkor nem a legerősebb harcosokat, hanem az énekeseket állította a sereg élére, hogy „dicsérjék a szentség ékességét” (21. vers).

És ímé Isten válasza: anélkül hogy a zsidók fegyverükkel egyet is sújtottak volna, az Úr megengedte, hogy valamilyen okból meghasonlás támadjon az ellenség soraiban:

Júda, Moáb, Edóm, Ammón és a környező országok i.e. 830 körül

„És amint elkezdték az éneklést és a dicséretet: az Úr ellenséget szerze az Ammon fiai és a Moábiták és a Seir hegyén lakozók ellen, akik Júdára jövének, és megveret-
tetének.

Mert az Ammon és a Moáb fiai a Seir hegyén lakozók ellen támadá-
nak, hogy őket levágnák és elvesz-
tenék; és mikor mind elvesztették a
Seir hegyén lakozókat, azután egy-
más elpusztítását segítették elő.

A Júda népe pedig méne Mispá-
ba a puszta felé, és mikor a sokaság
felé fordulának: ímé csak elesett
holttestek valának a földön, és senki
sem menekült meg.” (22-24. versek)

Sose feledjük hát el: ha Isten azt
kéri, maradjunk vesztég, akkor így
tegyünk. Ha pedig Ő cselekvésre
buzdít, legyen úgy. Az Ő módsze-
rei csodálatosak. Tanuljunk meg
mindig csak Őbenne bízni, és ha a

**A nehéz helyzetekben szokjuk meg a Jézusra való teljes
ráhagyatkozást, s lélekben csendesen a lábaihoz ülve,
várjuk az Ő szabadítására. Kispad Zsobokon.**

szabadítását megtapasztaltuk, ne
feleddünk mindig hálát adni gon-
doskodó segítségéért.

„És hívj segítségül engem a nyo-
morúság idején, én megszabadít-

lak téged és te dicsőítesz engem.”
(Zsoltár 50:15)

Hites Gábor,
lelkipásztor,
Székesfehérvár

Ifisarok

Hogyan tanultam meg?

Gyerekként csak mellúszásban tud-
tam úszni, mert az úszótanfolyamon
csak ezt tanították. Nagy vágyam volt,
hogy mindegyik úszásnemet megtanul-
jam, különösképpen pillangót, mert ez
nagyon tetszett. De mindez elérhetet-
lennek tűnt számomra. Feltettem akkor
a kérdést, hogy vajon valaha is sikerül-
ni fog? Később fiatal felnőttként rend-
szeresen eljártam az uszodába, és ott
a párhuzamos pályákon rendszeresen
versenyúszók edzettek mellettem. Ekkor
jött el a várva várt alkalom! Úszószem-
üvegben lemerültem és megfigyeltem
az edzésben lévőket minden mozdulatát,
hogy hogyan úsznak gyorsan, háton,
pillangóban, hogyan csinálják a bukó-
fordulót. Számtalanszor próbáltam utá-
nozni őket, és szép lassan mindegyik

úszásnemet megtanultam. Végül
a bukófordulót is elsajátítottam.
Nagy öröm volt számomra a siker!

A korcsolyázással is nagy ne-
hézségeim voltak, negyven éve-

**Sokat tanulhattunk tanárainktól, ám a legnagyobb Tanító Jézus,
Aki tökéletes jellemével az Ő nyomdokába lépni hív. (Úszóoktató
és tanítványai, Egyesült Államok)**

sen csak estem, buktam, estem, buktam. Míg egyszer egy délelőtt a szinte üres jégen csak ketten voltunk. Egy hét éves kisfiú, a jéghegysíkos edzőjének a fia cikázott a jégen, elegáns könnyedséggel, és én bukdácsoltam. Megszólítottam, hogy segítsen. Ő nagy szeretettel és készségesen megmutatta, hogy hogyan és mit kell csinálnom. Nekem csak utánoznom kellett. Ez volt a fordulópont a tanulásomban, míg egyre jobban ment.

Emlékszem azokra a diákkori osztálytársaimra vagy barátaimra, akikre felnéztem. Mivel nálam erőteljesebb egyéniségek voltak, szerettem volna hozzájuk hasonlítani. Elkezdtem tudatosan vagy öntudatlanul utánozni őket. A

mozdulataikat, arckifejezéseiket. A jellemvonásaik, a szokásaik is „ragadtak” rám, beszédstílusuk, a szava járásuk.

Ha Jézusra tekintesz, ha az Ő életét szemléled, akkor ez nagy hatással lesz rád. Ő a legerősebb, legtökéletesebb személyiség, nem szorul javításra. Ezért is érdemes sokat foglalkozni Vele, a tanításaival, az életével, ihletett igéjével. Mert hat ránk, átalakít, átformál, jobbá tesz. Ez a mi fejlődési lehetőségünk. Ki mennyit időzik, foglalkozik valamivel, az látszik meg rajta. Ki kit kezd utánozni, arra fog hasonlítani. Ez egy törvény, a hatás-visszahatás törvénye. Amit szemlélünk, annak

képmására alakulunk át. Ha Jézus önuralmát szemléljük, akkor ez az önuralom ragad ránk. „Ha pirosat érintesz, piros leszel, ha feketét feketé” – tartja egy régi mondás. Ha egy falfestő fest, előbb-utóbb festékes lesz a ruhája, a keze, az arca. Ez így törvényszerű. Te milyen szeretnél lenni? Ha Jézust szemléled, ha Vele foglalkozol, előbb-utóbb hasonló leszel hozzá. A kedvessége, beszédstílusa, segítőkészsége rád ragad, tükrözni fogod Őt.

„Mi pedig az Úr dicsőségét mindnyájan fedetlen arccal tükrözzük, és az Úr Lelke dicsőségről dicsőségre ugyanarra a képre formál át minket.” (2 Korintus 3:18)

Szabó Attila,
lelkész, Balatonfüred

Szó- -kincs

Apokaliptikus állapotok

(5. rész)

Pontosítás – az észak-amerikai indián lakosság eredeti létszámát illetően

Sorozatunk legutolsó cikkében, a múltkori lapszám 46. oldalán, a *De miért a földből?* alfejezet keretében azt mondtuk, hogy az Egyesült Államok mai területének őslakossága a gyarmatosítás idején kb. 4-10 millió fő lehetett. (Itt a gyarmatosítás *ideje* alatt annak *kezdetét* kellett volna írunk, vagyis az Újvilág 1492-beli felfedezését, és a spanyolok megjelenését.) Habár pontos létszámot senki sem tudhat, mégis, léteznek a történészek, régészek, antropológusok tanulmányai alapján felállított becslések.

William M. Denevan 1992-ben közölt adatai szerint, a mai Egye-

sült Államok területén 1492-ben, Kolumbusz érkezésekor kb. 3,8 millió benszült élhetett.

Ami a teljes amerikai földrészt illeti (Észak-, Dél-, és Közép-Ameri-

kát), a University of Wisconsin erre vonatkozó feltevései szerint, bármennyi is volt azelőtt a benszült populáció (kb. 50-60 millióra gondolnak), 1650-re e szám kevesebb mint 6 millióra csökkent¹ (Denevan-ra támaszkodó adatok; vagy, egy másik forrás szerint 9 millióra²).

¹ Lásd uwpress.wisc.edu, William Denevan: The Native populations in the Americas in 1492.

² „La catastrophe démographique”

Hernando de Soto (1492-1546) konkviztádor felfedezi a Mississippit.

Az emberiség útja az elveszített Édentől a Jézus áldozata révén visszanyert Édenig tart. Az Alpok csodás tájai tavasszal – Berchtesgadener Nemzeti Park, Bajorország.

Egy másik adat: 1830-ban a keleti részeken (az országot kezdetben alkotó 13 állam területén) még kb. 100 ezer indián maradt. Ezeket a következő néhány évben nyugat fele űzték, a kontinens belsőjébe, avagy maguktól mentek el, az európaiak betelepítése miatt.⁹

Következtetés

Mindent összevetve, elmondhatjuk azt, hogy az Amerikai Egyesült Államok megalakulásakor, 1776-ban, a függetlenség kikiáltásának évében, a már elfoglalt, és az ezutáni száz év során elfoglalandó, szinte Európa nagyságú terület indián lakossága a világ más részeihez viszonyítva rendkívül gyér volt, s egyre csökkent, az 1 és 2 millió közöttiről (vagy ennél valamivel többről?) néhány száz ezerre.

Ekként, jogosnak fogadható el az az értelmezés, miszerint a Jelenések 13-ik fejezetében szereplő, és a földből (azaz, főleg üres területekből, és nem tengerből,

vizekből, vagyis meghódított népekből) felbukkanó bárányszarvú fenevadon az Egyesült Államokat kell érteni.

Kedves Olvasók!

Ha e föld történelmét nézzük, mindenhol rengeteg szenvedést, gonoszságot és vérontást látunk. Amint az Isten által elrendelt áldozati rendszerben az ártatlan állatok fájdalma és halála Jézus gyötrelmeire és helyettes halálára mutatott, de ugyanakkor emlékeztetett a bűn szörnyű következményeire is, úgy e világ vajúdása gondolatainkat a megoldás szükségességére irányítja.

Hogyan szabadulhatnánk végre meg mi, Földlakók, mindattól, ami hatezer éve sújt?

Csakis úgy, ha a mindenféle szenvedés okát, a bűnt, egy nálunk sokkal nagyobb és jóindulatú hatalom eltávolítja. Ez a hatalom a Teremtő irgalma, az eszköz pedig az Édenkerttől induló, és az Új Édenbe visszavezető Megváltási Terv. A mindannyiunk által naponta beveendő gyógyszer

pedig az Isten Lelke által munkált megtérő lelkület.

Lássuk hát az előttünk álló, és az örök boldogság korát megelőző eseményeket.¹⁰

Földünk végnapjai

Bevezető

A múltkori cikkben azt láttuk, hogy a Jelenések 13 két fenevada – a mi értelmezésünk szerint a Római Egyház és az Egyesült Államok –, a végidőben egy globális diktatúrát hoznak létre. Ennek az ideológiáját az első fenevad képe (azaz, a régi Rómához hasonló, lelkiismeretet elnyomó, hamis vallást a biblikus igazsággal ötvöző rendszer) képviseli, amely előtt le kell borulni, vagyis Isten szavát figyelmen kívül hagyva ennek engedelmessé válni. Ezen cél érdekében, a Föld lakosságát gazdasági megszorításokkal (nem adhatnak és nem vehetnek), s végül halálbüntetés terhe mellett kényszerítik a behódolásra. A technikai-katonai-titkosszolgálati bázist az Egyesült Államok fogja szolgáltatni – természetesen kiterjesztve a többi ország kormányzatainak az együttműködését is.

Mint mondtuk, nehéz ezt még ma elhinni, hiszen eme óceánon túli hatalom volt eddig a demokrácia exportőre, sőt, megalakulása óta a Római Egyházat leginkább ellenző protestáns ország. Az ezután következő eseményeknek kell igazolniuk e meglátás igaz voltát.

Azonban, egy hatalmas gazdasági összeomlás bekövetkeztével (kitervelt módon, avagy a gonosz játékszabályok miatt amúgy is összedőlő világ gazdaság révén), megoldásaként nyújthatnák a val-

¹⁰ A Megváltó visszajövetelét és a végidő eseményeit illetően lásd még a 23-24. lapszám (2018 március-április) 32-40. oldalain levő cikkünket: *Hogyan – és mikor – jön vissza az Úr Jézus?*

⁹ Az Andrew Jackson elnök által 1830-ban aláírt, *Indian Removal Act*-ről van szó (Indián Áttelepítési Határozat).

lási típusú globális kormányzat alternatíváját.

De tekintsük most át a Szentírás utolsó időkre vonatkozó igehelyeit.

Az utolsó események

„Menj be népem, menj be szobáidba, és zárd be ajtódat utánad, és rejtsd el magad rövid szempillantásig, míg elmúlik a bús harag!

Mert ímé az Úr kijő helyéről, hogy meglátogassa a föld lakóinak álnokságát, s felmutatja a föld a vért, és el nem fedí megöletteit többé!” (Ésajás 26:21-22)

A fenti Igéből azt láthatjuk, hogy Isten óvó kezét kinyújtja népe fölé az utolsó nagy próbák idején. Amúgy is, a nehéz időszak, Isten kegyelméből, rövidre lesz szabva.

Márk 13. fejezetében egy ketős próféciát találunk, azaz Krisztus Urunk, tanítványaihoz szólva összeköti a Jeruzsálem pusztulása körüli időszakot a végidővel:

„Jaj pedig a terhes és a szoptató asszonyoknak azokban a napokban. Imádkozzatok pedig, hogy a ti futástok ne télen legyen.

Mert azok a napok olyan nyomorúságosak lesznek, amilyenek a világ kezdete óta, amelyet Isten teremtet, mind ez ideig nem voltak, és nem is lesznek.

*És ha az Úr meg nem rövidítette volna azokat a napokat, egyetlen test sem menekülne meg; de a választottakért, akiket kiválasztott, **megrövidítette** azokat a napokat.*

Ha pedig akkor ezt mondja néktek valaki: Ímé itt a Krisztus, vagy: Ímé amott, ne higgyétek.

Mert hamis Krisztusok és hamis próféták támadnak, és jeleket és

Az Úr Jézus Jeruzsálem i.sz. 70-beli elestét a Föld végidejével állítja párhuzamba. Jeruzsálem ostroma: David Roberts (1796-1864) skót festő műve.

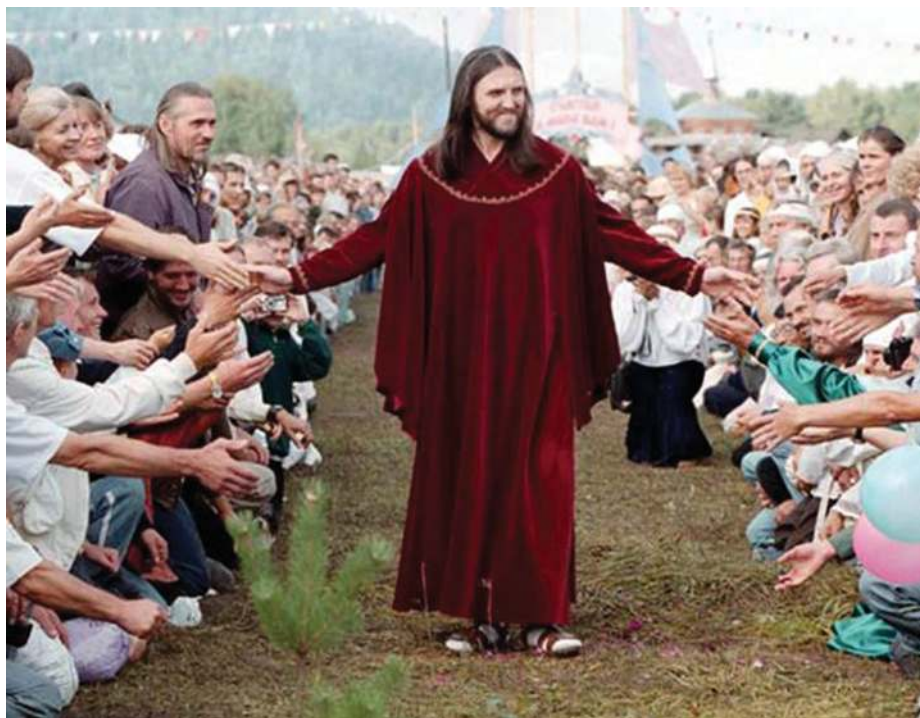
csodákat tesznek, hogy elhitessék, ha lehet, még a választottakat is.

Ti pedig vigyázzatok; ímé előre megmondtam néktek mindent.

De azokban a napokban, azután a nyomorúság után, a nap elsötétedik, és a hold nem fénylik,

És az ég csillagai lehullanak, és az egekben levő hatalmasságok megrendülnek.

És akkor meglátják az embernek Fiát eljöni felhőkben nagy hatalommal és dicsőséggel.

A hajdani közlekedési rendőr, Visszárion (eredeti nevén Szergej Torop – született 1961-ben), 1990-től azt állítja, hogy ő a testet öltött Jézus Krisztus. Ezt követően, a szibériai tajgában levő tágas farmon megalapította az Utolsó Testamentum Egyházát. Kb. öt-tízezer követője van.

És akkor elküldi az ő angyalait, és egybegyűjti az ő választottait a négy szelek felől, a föld végső határától az ég végső határáig.” (Márk 13:17-27)

Az Úr figyelmeztet: Ő nem itt vagy amott – Washigtonban, vagy Rómában, Oroszországban vagy Kínában – fog fel-felbukkanni, hanem az ég felhőin jön el, nagy dicsőséggel, minden szem számára ugyanabban a pillanatban meglátható módon, s anélkül, hogy lábát e bűntől fertőzött földre tenné. Ekkor feltámasztja, az angyalok segítségével összegyűjti, majd elragadja az övéit, és elviszi őket az Atya házába.

„Ímé eljő a felhőkkel; és **minden szem meglátja őt**, még akik őt által szegezték is; és siratja őt e földnek minden nemzetsége. Úgy van. Ámen.” (Jelenések 1:7)

„Mert maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni harsonával leszáll az égből: és feltámadnak először akik meghaltak volt a Krisztusban;

Azután mi, akik élünk, akik megmaradunk, **elragadtatunk** azokkal együtt a felhőkön az Úr elébe a

levegőbe; és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk.” (1Thesszalonika 4:16-17)

„**Az én Atyámnak házában** sok lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítek néktek.

És ha majd elmegyek és helyet készítek néktek, ismét eljövök és **magamhoz veszek** titeket; hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.” (János 14:2-3)

Figyelem!

Egy olyan – akár természetfeletti tulajdonsággal bíró, és magát Krisztusnak beállító – lényről, aki e földön járkal, és nem az égbolton jelenik meg (mindenki számára láthatóan, az angyali seregek kíséretében), s ugyanakkor nem képes az összes valaha élt szent feltámasztására és elragadására az élő hűségeseikkel együtt, egy szempillantás alatt, romolhatatlanságban (1 Korintus 15:51-53), tudni fogjuk, hogy ő **nem** a valódi Krisztus, hanem csupán az álarcot viselő Ellenség.

Az utolsó idők nyomorúságában és erkölcsi sötétségében Isten gyermekei az Ő fényét fogják visszatükrözni, más, őszinte, kereső lelkeknek is utat mutatva:

„És abban az időben felkél Mihály, a nagy fejedelem, aki a te néped fiaiért áll, **mert nyomorúságos idő lesz**, amilyen nem volt attól fogva, hogy nép kezdett lenni, mindezideig. És abban az időben megszabadul a te néped; aki csak beírva találta a könyvben.

És sokan azok közül, akik alusznak a föld porában, felsejlenek, némelyek örök életre, némelyek pedig gyalázatra és örökkévaló útaltatosságra.

Az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnék fényessége; és akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok örökkön örökké.” (Dániel 12:1-3)

A megszentelt jellem szükségessége

De vajon milyen ezen értelmesek jelleme? Milyenek azok, akik Isten különleges védelmében részesülnek a nehéz időkben?

„Megrettentek a bűnösök Sionban, félelem fogja el a **gazokat**: ki lakhatik közülünk megemésztő tűzzel, ki lakhatik közülünk örök hősséggel?

Aki igazságban jár és egyenesen beszél, aki megveti a zsarolt nyeregséget, aki kezeit rázván, nem vesz ajándékot, aki fülét bedugja, hogy véres tervet ne halljon, és szemeit befogja, hogy gonoszt ne lásson:

Az magasságban lakozik, **kőszálak csúcsa a bástyája, kenyerét megkapja, víze el nem fogy**. A királyt ékességében látják szemeid; látnak széles országot.” (Ésajás 33:14-16)

Sion hegye az Isten egyházát, avagy népét jelképezi: itt is találhatók hát „gazok”?

A brazil Inri Cristo (eredeti nevén Alvaro Thais, szül. 1948), 1979-től (az őt állítólag gyermekkorától fogva vezető, belső hangra támaszkodva) azt állítja, hogy ő a Názáreti Jézus Krisztus.

Milyen rettenetes Röntgen-képe ez a mi bűnös, sokszor csak ál-keresztény szívünknek...!

Csupán az lesz képes a bűnszerető ember számára megemésztő tüzet jelentő Isten társaságában örökké lakozni, aki igazságos, tiszta, s egyaránt utálja a gonoszt halani és látni is.

Mi, a megalkuvások, az önző kényelem-szeretet, és a médiák korszaka tisztátalanságainak rabjai elmondhatjuk-e mindezt magunkról?

Isten könyörüljön rajtunk, nyissa fel megvakult lelki szemeinket, és árássa ránk a valódi megtérés Lelkét!

Igen: ha az Ő átalakító Lelkét befogadjuk, csak akkor lesz meg a nagy szükségben kenyerünk és vizünk, akkor rejtetünk el óvó kőszál-csúcsra, és látjuk meg a Királyságot úgy, hogy ne a sziklák alá kelljen menekülnünk előle, hanem megjelenésének ékessége a boldog, beteljesült reménységünket jelenthesse.

Drága Kalotaszegiek!

Nem tudjuk, mennyi a még hátralevő időnk! Ne habozzunk hát e pillanatban Őhöz járni, átadva Neki bűnös szívünket! Hogy ekként az Ő tanítványaivá legyünk – akikre e világ oly régóta vár.

„Mert a teremtett világ sóvárova várja az Isten fiainak megjelenését.” (Róma 8:19)

De lássuk csak: vajon miért?

A megváltási terv csodálatos befejezése

Talán nem döbbsentünk még rá, szeretett kalotaszegi testvéreim, hogy mennyire nagy szüksége van nemcsak Istennek, hanem az egész világnak – még az Őt nem ismerőknek, vagy elutasítóknak is – egy olyan népre, amely képes

világítótoronyként utat hasítani az erkölcsi sötétben, Őfele mutatva eme zűrzavaros világban.

A kimondhatatlanul szerető Isten és az Ő szent angyalai féltő aggodalommal figyelnek minket: mikor leszünk már készen arra, hogy „félretéve minden akadályt és a megkörményező bűnt” (Zsidók 12:1), az Ő hűséges bizonyágtevői, és a szenvedés történetének lezárói legyünk? Mert mindeme tragédia nem érhet véget, míg nem:

„... az Isten országának ez az evangéliuma hirdettetik majd az egész világon, bizonyágul minden népnek; és akkor jó el a vég.” (Máté 24:14)

Ha szüntelen Jézustól kérjük az erőt, akkor Ő legyőzheti bennünk a minket megkötöző függőségeket – s ekként valóban szabadokká leszünk.

Az Isten országának ez az evangéliuma **a teljes szentírási igazság**, melyet Isten megszentelt emberi eszközök, vagyis az Ő hűséges tanítványai által szeretne eljuttatni minden földi emberhez:

„És monda nékik: Elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtnak.” (Márk 16:15)

„... vesztek erőt, minekutána a Szent Lélek eljő reátok: és lesztek nékem tanúim úgy Jeruzsálemben, mint az egész Júdeában és Samariában és a földnek mind végső határáig.” (Cselekedetek 1:8)

Szeretnénk-e mi is részt vállalni e világraszóló munkában? Kérjük hát erre az Aratás Urát.

Drága szent Istenünk, bűneink súlya alatt roskadozva jövünk most Elébed, hogy a Szent Golgotai Bárány vérével megtisztíts, és eltörölj szívünkben minden gonzságot. Add, hogy ha jónak látod, tanúid lehessünk e pillanattól fogva itt, a szülőföldünkön, és a Föld végső határáig. Az Úr Jézus nevében kérünk. Ámen.

Hét félelmetes csapás

Elszoruló szívvel nyúlunk most a Szent Ige lapjaihoz: képesek leszünk-e a most következő témát felfogni anélkül, hogy a szerető Istenünkben megbotránkoznánk, avagy rettegni kezdenénk Tőle?

„A szeretetben nincsen félelem; sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet, mert a félelem gyötrelmessel jár: aki pedig fél, nem lett teljessé a szeretetben.” (1 János 4:18)

Az egyiptomi tíz csapáshoz hasonlóan, amelyekkel az Úr lesújtotta a népét fogságban tartó, pogány egyiptomiakra, az Úr Jézus második visszajövetelét megelőzően a Föld megtéretlen lakosait hét csapás fogja érni.

„És ezeknek utána látám, és ímé megnyitatték a mennyben a bizonyágtétel sátorának temploma, És kijöve a templomból a hét angyal, akinél a hét csapás vala, tiszta és fehér gyolcsba öltözve, és melöknél arany övekkel körülövezve.

A Fáraó és varázslói nem akadályozhatták meg a tíz csapást, sőt, Mózesnek és Áronnak sem árthattak. A végső hét csapáskor sem lehet Isten kezét megállítani, népe azonban megszabadul.

És egy a négy lelkes állat közül ada a hét angyalnak hét aranypoharat, amely az örökön örökké élő Istennek haragjával teljes vala.

És megtelék a templom füsttel az Isten dicsőségének és erejének miatta, és senki a templomba be nem mehet vala, mígnem a hét angyal hét csapása bevégeztetik.” (Jelenések 15:5-8)

Az, hogy a mennyei templomba senki sem mehet be a hét csapás ideje alatt azt jelenti, hogy ezen időszakban már nem működik Urunk közbenjárói szolgálata, és így nekünk sem lehetséges behatolni imában, az Ő vére által, a kárpiton túlra.¹¹ Így hát valószínű, hogy az emberek sorsa ekkorra már eldőlt. A hűségeseknek közbenjáró nélkül kell megállniuk, azonban ekkor már nem eshetnek el. De ugyanígy, az Istent addig visszautasítók sem térnek már meg – hiszen ha amíg a Szentlélek szólt hozzájuk, nem tették,

¹¹ „...mint akik oda menekültünk, hogy megragadjuk az előttünk levő reménységet, mely lelkünknek mintegy bátorságos és erős horgonya és beljebb hatol a kárpitnál, ahová útnyitóul bement érettünk Jézus, aki örökké való főpap lett Melkisédek rendje szerint.” (Zsidók 6:18-20)

akkor most, a saját, démoni erők által befolyásolt gonosz gondolataikkal egyedül maradván, hogyan is tehetnék?

Íme hogyan beszél erről a helyzetről az alábbi vers:

„Aki igazságtalan, legyen igazságtalan ezután is; és aki fertelmes, legyen fertelmes ezután is; és aki igaz, legyen igaz ezután is; és aki szent, szenteltesse meg ezután is.” (Jelenések 22:11)

Az első csapás

A Jelenések 16. fejezetében leírt hét csapást a Biblia hét pohárral jelképezi, melyek Isten haragját tartalmazzák.

„És hallék nagy szózatot a templomból, amely mondja vala a hét angyalnak: Menjetek el és töltsétek ki a földre az Isten haragjának hét poharát.

Elméne azért az első, és kitölté az ő poharát a földre; és támadá gonosz és ártalmas fekély azokon az embereken, akiken vala a fenevad bélyege, és akik imádják vala annak képét.” (Jelenések 16:1-2)

Azok, akik az utolsó időben nem tartják meg Istennek mind a tíz parancsolatát, beleértve a negyediket, a szombat megszen-

telésére vonatkozót is, hanem ehelyett egy emberek által elrendelt, és Isten Szava által jóvá nem hagyott nyugalomnapot fogadnak el, most hiába fordulnak az őket félrevezető vallási vezetőkhöz. Az Ige világosan kimondja: az Isten bélyege a szombat.¹²

Akik ezt elutasították, kívül esnek Isten védelmének hatáskörén. Mert ha valaki ez életben nem tanulta meg az Ura iránti feltétlen engedelmisséget, a Menny tiszta légkörében sem lenne megbízható.

A csapásokon csak Istennek van hatalma. Úgy, amint Mózes idejében a fáraó meg az egyiptomi mágusok nem tudták megóvni népüket a csapásoktól, úgy lesz most is: a hamis Krisztus, a két fenevad, és az összes pogány meg ördögi tudomány sem tudja Isten haragját feltartóztatni.

A második csapás

„A másik angyal is kitölté az ő poharát a tengerbe; és olyanná lőn, mint a halott vére; és minden élő állat meghala a tengerben.” (3. vers)

A harmadik csapás

„A harmadik angyal is kitölté az ő poharát a folyóvizekbe és a vizek forrásaiba; és lőn vér.

És hallám, hogy a vizek angyala ezt mondja vala: Igaz vagy Uram, aki vagy és aki valál, te Szent, hogy ezeket ítélte;

Mivelhogy szentek és próféták vérét ontották, vért adál nékik inni; mert méltók arra.

És hallám, hogy más az oltárról ezt mondja vala: Jól van Uram,

¹² „És az én szombatimat megszenteljétek, hogy legyenek **jegyül** én köztem és tiköztetek, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az Úr, a ti Istenetek.” (Ezékiel 20:20)

mindenható Isten, igazak és igazságosak a te ítéleteid.” (4-7. vers)

A negyedik csapás

„A negyedik angyal is kitölté az ő poharát a napra; és adaték annak, hogy az embereket tikkassza tűzzel.

És tikkadának az emberek nagy hévséggel; és az Istennek nevét káromlák, akinek hatalma vala e csapásokon; és nem térének meg, hogy neki dicsőséget adjanak.” (8-9. vers)

Az ötödik csapás

„Az ötödik angyal is kitölté az ő poharát a fenevad királyiszekére; és lőn az ő országa setét; és rágják vala az ő nyelvöket a kín miatt,

És káromlák a menny Istenét az ő kínjaik és fekélyeik miatt; és meg nem térének az ő cselekedeteiből.” (10-11. vers)

A hatodik csapás

„A hatodik angyal is kitölté az ő poharát a nagy folyóvízre, az Eufráteszre; és kiszáradá annak vize, hogy a napkelet felől jövő királyoknak út készítettessék.

És láték a sárkány szájából és a fenevad szájából és a hamis próféta szájából három tisztátalan lelket kijőni, a békákhoz hasonlókat;

Mert ördögi lelkek azok, akik jeleket tesznek; akik elmennek a földnek és az egész világnak királyaihoz, hogy egybe gyűjtsék azokat a mindenható Isten ama nagy napjának viadalára.

(Ímé eljövök, mint a tolvaj. Bol-dog, aki vigyáz és őrzi az ő ruháit, hogy mezítelenen ne járjon, és meg ne lássák az ő rútságát.)

Egybegyűjték azért őket a hely-re, amelyet zsidóul Armageddon-nak neveznek.” (12-16.vers)

Az Eufrátesz kiszáradásáról tudni kell, hogy Babilon városa, Belsazzár idejében (éppen azon az éjszakán amikor a titokzatos

kéz felírta a falra a *Mene, mene, tekel, ufarszin* szavakat – lásd Dániel 5. fejezetét) úgy esett el, hogy a médek és a perzsák elterelték a városon átfolyó Eufrátesz felső folyását, s az így kiszáradt folyómedren át vonultak be a városba. A médeken és a perzsákon ez időben két király, a méd Dáriusz, és a perzsa Círus uralkodott. Ők azok a keleti királyok, akiknek segítségével annak idején lehetővé vált a zsidó nép babiloni fogságból való hazatérése, s akik jelképszerűen az Úr Jézusnak és angyalseregének eljöttét vetítik előre a hetedik csapás idején.

E régi csata előképe a hatodik csapás alatti állapotnak. Ekkor, valamilyen általunk még nem ismert események által, lehetővé válik Babilonnak, a világot uraló nagy, hamis vallási- és hazugság-rendszernek az eleste.

Itt olvasunk a titokzatos Armageddonról: hol lehet ez? A gö-

rög szöveg *Harmagedon* szavát a Biblia magyarázói többnyire a héber *Har-mageddon*-ból eredeztetik, amelyben *har* hegyet jelent, míg a *mageddon* valószínűleg Megiddó-ból származik, mely egy ókori, számos csatát és ostromot megért, és i.e. 586-ban lakatlanná vált város a Kármel hegy lábainál, a Jezréel síkság nyugati részén. E városból ma már csak egy dombból kiásott, régészeti lelőhely látható.

Csakhow ilyen nevű hegyet nem ismerünk. Ugyanakkor lehetséges az is, hogy a görög *har* a héber *ar-* vagy *ir-* átírásából jött létre, amely a maga során várost jelent. Így hát *Ar-mageddon* Megiddó városát jelenthetné.

Azonban, amint azt az Eufrátesz meg Babilon esetében is láttuk, a prófétai nyelvezet szimbólumokat használ. Tehát, anélkül hogy egy valódi földrajzi helyre gondolnánk, Armagedon (*Har-magedon*) jelképezheti azt a nagy

Belsazzár, az utolsó babiloni király Istenkárokló dözsölését egy titokzatos kéz szakította félbe. Azon az éjjelen, az Eufráteszt elterelve, a méd-perzsa seregek el is foglalták a várost. Belsazzár lakomája: Rembrandt van Rijn (1606-1669) festménye.

csatát, amikor a megjelenő Megváltó legyőzi az ellene lázadó földiek sokaságát.

A hetedik csapás

„A hetedik angyal is kitölté az ő poharát a levegőégre; és nagy szózat jöve ki a mennyei templomból a királyiszéktől, amely ezt mondja vala: Meglett!

És lőnek zendülések és mennydörgések és villámlások; és lőn nagy földindulás, amilyen nem volt, mióta az emberek a földön vannak, ilyen földindulás, ilyen nagy.

És a nagy város három részre szakada, és a pogányok városai elesének; és a nagy Babilon megemlétteték az Isten előtt, hogy adjon annak inni az ő búsult haragja borának poharából.

És minden sziget elmúlék, és hegyek nem találtatának többé.

És nagy jégeső, mint egy-egy tálentom, szálla az égből az emberekre; és káromlák az Istent az emberek a jégeső csapásáért; mert annak csapása felette nagy.” (17-21. versek)

A mennyei templomból, a királyi szék felől hangzó kiáltás, a „Meglett!”, nagyon hasonlít az Isten Bárányának a keresztfán kiejtett

szavára, ahol természetfeletti módon végigszenvedve az emberiség összes bűnéért járó büntetést, és küldetését bevégezve, engesztelő halála előtt ekként kiáltott fel:

„Elvégezetett!” (János 19:30)

Igen: a két felkiáltás a Megváltási Terv két fejezetének lezárását jelöli.

A hetedik csapás jelenti Isten türelmének végét: visszatér – most már mint a Világegyetem Ura –, hogy a szenvedést lezárja, és népét hazavigye.

E rendkívüli eseményt hatalmas földrengés és tálentumnyi (30-40 kg súlyú) jégeső vezeti be. A nagy babiloni koalíció most három, fő alkotórészére szakad (a hatodik csapásban említett sárkány, fenevad és hamis próféta táborára – de ezekről majd a következő cikkünkben szólnunk). Istent, amint már a negyedik és ötödik csapások esetében láttuk, a megtéretlen emberek nyíltan káromolják – és körükben már nincs több megtérés.

A beteljesült álom

Krisztus visszatérése! Amit a megkínzott mártírok, és a bűn

miatt szenvedők korszakokon át sóvárogva óhajtottak – most valóssággá lesz. Tekintsük át hogyan írja le erre vonatkozó látomását János apostol:

„És látám, hogy az ég megnyílt, és ímé vala egy fehér ló, és aki azon ül vala, hivatik vala Hívnek és Igaznak, és igazságosan ítél és hadakozik.

És az ő szemei olyanok, mint a tűzláng; és az ő fején sok korona; az ő neve fel vala írva, amit senki nem tud, csak ő maga.

És vérrel hintett ruhába vala öltöztetve és a neve Isten ígéjének neveztetik.

És mennyei seregek követik vala őt fehér lovakon, fehér és tiszta gyolcsba öltözve.

És az ő szájából éles kard jó vala ki, hogy azzal verje a pogányokat; és ő fogja azokat legeltetni vasveszszővel; és ő nyomja a mindenható Isten haragja hevének borsajtóját.

És az ő ruháján és tomporán oda vala írva az ő neve: királyoknak Királya, és uraknak Ura.” (Jelenések 19:11-16)

Ki merne még ellene szólani?

A démonokkal szövetkező, istenkáromló gonosz emberek, akik addig Isten népének üldözésében és gyötrelmeiben gyönyörködtek, most fejvesztetten menekülnek:

„És az ég eltakarodék, mint mikor a papírtekercset összegöngyölítik; és minden hegy és sziget helyéből elmozdítotték.

És a földnek királyai és a fejedelmek és a gazdagok és a vezérek és a hatalmasak, és minden szolga és minden szabad, elrejték magokat a barlangokba és a hegyeknek kőszikláiba;

És mondának a hegyeknek és a kőszikláknak: Essetek mi reánk és rejtsetek el minket annak színe elől, aki a királyiszekben ül, és a Bárány haragjától:

Az ókori Megiddó romjai a mai Izrael területén (Tel-Megiddo)

Mert eljött az ő haragjának ama nagy napja; és ki állhat meg?” (Jelenések 6:14-17)

Az Úr segítsen meg mindannyiunkat, hogy azon a napon ne ebben a csoportban, hanem a másokban, a hűségeseikében találtsunk. Ámen.

„Az Úr az én örökségem, mondja az én lelkem, azért benne bízom. Jó az Úr azoknak, akik várják őt; a léleknek, amely keresi őt.

Jó várni és megadással lenni az Úr szabadításáig.” (Jeremiás Siralmi 3:24-26)

(Folytatjuk)

Jancsó Erik

Jézus nemsokára bekövetkező második eljövetele zárja majd le a bűn tragédiáját.

Isten emberei

**Lórántffy
Zsuzsanna
(1600-1660)
(2. rész)**

A múltkori részben az esküvőjük napján búcsúztunk el Rákóczi Györgytől és Lórántffy Zsuzsannától. A jelen cikkben tovább követjük Zsuzsanna és férje életét, részletesebben kitérve koruk történelmi eseményeire is.

Férjhezmenetele által megszünt Zsuzsanna gyámsága, elfoglalhatta örökségét, és az új pár elől a bitorlóknak ki kellett költözniök a sárospataki várból.

Az első három év nyugalomban telt el, és már házasságuk második évében, 1617-ben megszületett első gyermekük, Sámu-

el, aki azonban még gyermekként meghalt.

A fiatalok azonban nem sokáig élvezhették a békességet: 1619-ben a csehek fellázkodtak a Habsburgok ellen, és a vallásuk miatt üldözött protestáns felvidéki magyarsággal együtt segítségül hívták Bethlen Gábor (uralom 1613-1629 között) erdélyi fejedelmet.

Háborús idők

György és ötezres serege az első között csatlakozott Bethlen hadaihoz, és a székelyekkel, erdélyi szászokkal és az alföldi hajdúkkal együtt vonultak át a Felvidékre. Kassa, Pozsony és a többi magyar város megnyitotta kapuit előttük, Bethlen pedig Bécsig nyomult, ahova II. Ferdinánd német-római

Bethlen Gábor fejedelem

császár bezárkózott. De a vár túl erős volt számára, ezen kívül pedig Lengyelország felől Homonnai Drugeth György lázadó főnemes tört be kozák sereggel, s amikor az eközben Felső-Magyarország kapitányává választott, ellene küldött Rákóczi vereséget szenvedett, vissza kellett vonulnia.

Rá egy évre a besztercebányai¹

¹ Banska Bystrica, a mai Szlovákia középső részén

Lorántffy Zsuzsanna szobra Dunaújvárosban

II. Ferdinánd német-római császár
(Ferdinand II. von Österreich, 1578-1637)

országgyűlésen Bethlent a rendek magyar királlyá választják, azonban nemsokára az osztrákok legyőzik a cseheket a fehérhegyi csatában,² majd 1621-ben megszületik a nikolsburgi béke, amelyben a magyar protestánsok jogai megerősítetnek, de cserében Bethlen lemond a királyi koronáról Ferdinánd javára.

További harcok következnek, amelyben az erdélyi és felső-magyarországi hadak jó eredményel szólnak bele az európai, vallásháborúk által emésztett politikába, megszületvén az 1623-as bécsi, majd az 1626-os pozsonyi béke.

Otthon, Sárospatakon

Eközben a fiatalasszonyt az élet forgataga minden irányból megpróbálja. 1621-ben megszületik második fiuk, György – négy fiuk közül csak ő és a rá egy évre

2 Fehérhegy: Bila Hora, Prága mellett

születő Zsigmond érik meg a felnőttkort. A gyermekek nevelésén kívül a példás kertgazdaság, a kiterjedt birtokok ide-oda való utaztatást igényelő igazgatása, a betegek gyógyítása (ispotályt szervez, ahol gyógyfüvekkel kezelik a bajban levőket), de ezen kívül a katonák fogadása és a zsold kifizetése, és háborús időkben a seregek ellátása esik a teendői közé. Íme egy példa ez utóbbira:

– „*Én gondos asszonyom – üzeni férje a csatatérről –, öntess ágyúkat a pataki műhelyben, mert sok ágyúnk megrepedt. A malmok öröklék a salétromot, mert fogytán a puszkapor. Aztán küldjél a te gyógyító füveidből is, mert sok a beteg. És az élelemről se feledkezzél meg, mert a hősiességhez tele gyomor kívántatik.*”³

3 Antal György: A hit példaképei, 253. oldal (Kálvin Kiadó, Budapest, 2011)

És Zsuzsanna mindezt gyorsan és pontosan teljesíti, levezetve a munkálatokat, és küldve a megpakolt társzekereket, erős örséggel. Milyen embert megpróbáló munka ez! És a fegyver meg elemózsia mellől a buzdító szó sem hiányzik:

– „*A bajoknál nagyobb az Isten, és az Ő gondviselésében és áldásában nem csalatkozhatunk.*”⁴

Mivel férjét, aki Bethlen egyik legfontosabb emberévé vált, állandóan elszólítják teendői, nagyon sokat vannak távol egymástól. Ezt a távollétet levelezéssel próbálják enyhíteni, s így több ezer levél íródik meg, amelyből napjainkra is több száz fennmaradt.

Íme hogyan szól Zsuzsanna egyik, húsz esztendősen írt, férjét féltő, szerető levele:

BOB

4 Ugyanott.

Kegyelmednek, mint szerelmes uramnak ajánlom szolgálatomat.

Amióta az Úr Isten ő szent felsége kegyelmedet ismét tőlünk felvitte, négy rendbeli levelét kegyelmednek vettem, melyekben a kegyelmed jó egészségét megértettem, akinek szívem szerint örültem. Az utolsó levelében írja kegyelmed, hogy semmi újságot nem küldhet, mivel ott most minden szűk volna, de soha kegyelmed énnekem kedvesebb újságot nem küldhet jó egészségénél, mint mikor jó egészségben értem kegyelmedet lenni. Hála az Úr Istennek, mi is itt tűrhető egészségben vagyunk, melyet kegyelmed felől is szívem szerint kívánok hallani.

Hogy pedig azon panaszkodik kegyelmed édesem, hogy én kegyelmedről megfelledeztem volna, és kegyelmednek semmit sem írnék; ezt kegyelmed ne nekem, hanem a levélhordóknak késedelmes voltaknak tulajdonítsa, mert mindenkor, valamikor innen fel-

mentek, s az alkalmatosság hozta, kegyelmednek írtam, de ha késedelmesek voltak a felmenésben, azt nekik tulajdoníthatjuk. Kegyelmed énnaám édesem nincs elfelejtve, hanem kegyelmedet szüntelen elmémben viselem. Az újhelyi ispitályban való szegényeket pedig ami illeti, én azokról gondot viseltetek, s gondom is léssen rájok, s hozza az Úr Isten ő szent felsége hamar időn jó egészségben meg is kegyelmedet, s láthassam jó egészségben kegyelmedet.

Datum in Sárospatak, 1. Die
Novembris, Anno 1620.
Lorántffy Zsuzsánna⁵

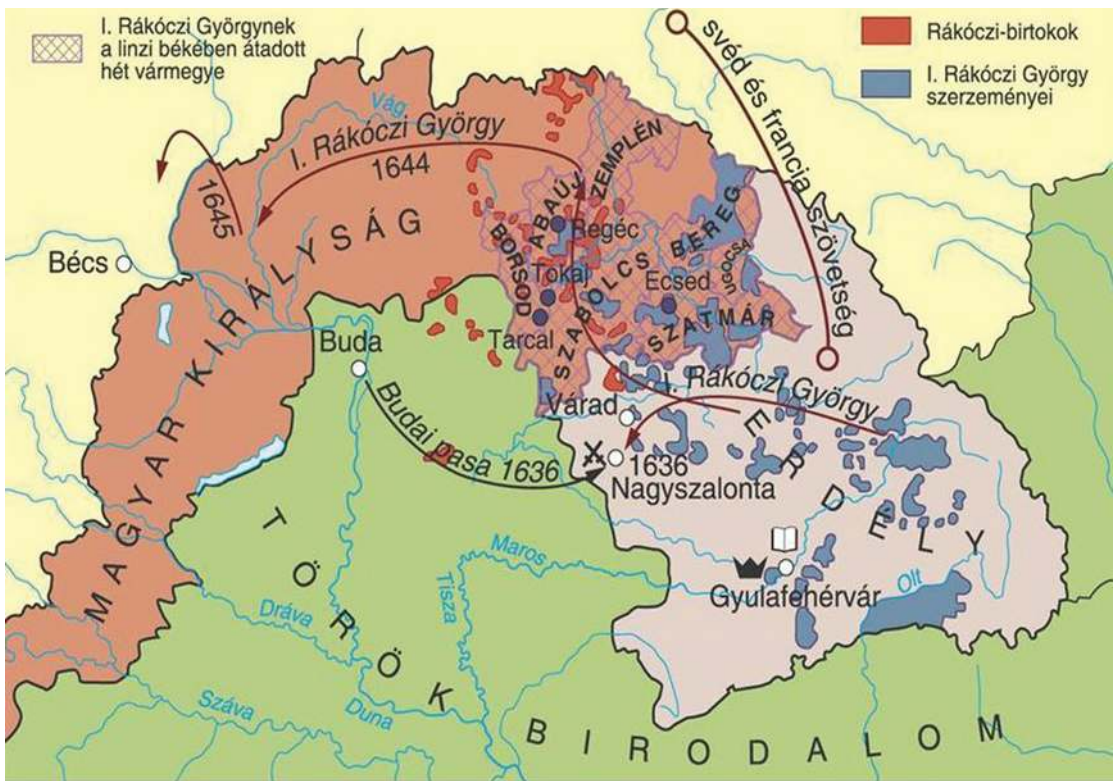
5 Forrás: www.szozat.org

IV. Murád szultán (1612-1640)

Bethlen Gábor 1629-beli halálát követően, IV. Murád szultán két athnamét⁶ küld Brandenburgi Ka-

⁶ Athnamé: a szultáni udvar és a vazallusok kapcsolatát szabályozó okirat; másrészt, ünnepélyes oklevél, amely

I. Rákóczi György hadjáratai és birtokai

talinnak, a fejedelem özvegyének: neki kell kiválasztania a két jelölt, Bethlen István és Rákóczi György közül az új fejedelmet. Katalin választása Rákóczira esik, s így családjából ő lesz a második, aki a segesvári országgyűlést követően, 1630-ban elfoglalhatja Erdély fejedelmi székét (apja, Zsigmond, 1607-1608 között uralkodott).

A fejedelem és asszonya

György és Zsuzsanna ekkor Sárospatakat hátrahagyva, beköltöznek a gyulafehérvári fejedelmi palotába, mely 18 éven át otthónuk lesz.

A kálvinista szemléletű fejedelmi pár udvartartása egyszerű, hivalkodástól mentes. Kerülnek minden fényűzést, nagy lakomát, mulatságot. Asztaluknál a nemesek mellett helyet kap a tudós ember és a lelkész is. A hiábavaló pazarlás helyett azonban gondot fordítanak az iskolákra, a református oktatásra, a könyvnyomtatásra.

Zsuzsanna, akinek számos könyve közül a Biblia volt a legkedvesebb olvasmánya, nagyon jótéjogokat adott a fejedelmeknek, vagy megerősítette azok választását.

kony befolyással volt férjére, akit, habár hívő keresztyén fejedelemként tarthatunk számon, mégsem nevezhetünk tökéletesnek.

György a konzervatív kálvinista vonalhoz ragaszkodva, elenezte az Angolhonból induló puritanizmus behatolását Erdélybe – azonban Zsuzsanna nem félt szembeszállni vele puritán beállítottságú lelkészei védelmében. (Később kiállt a fia, II. Rákóczi György haragja miatt mellőzött, puritán és presbiteriánus elveket valló Apáczay Csere János mellett is, aki ekként kerülhetett a kolozsvári kollégium élére, megalapítva a legelső – akkori szintnek megfelelő – magyar akadémiát).

Rákóczi ugyanakkor ellenszenvvel viselkedett az unitáriusok, és különösen a Bethlen alatt megtűrt, időközben 30-40 ezresre duzzadt szombatosok felekezete iránt, mely utóbbit uralkodása idején erőteljesen, szinte a megsemmisítésig üldöztött – s habár, az akkori európai, főként katolikus gyakorlattal ellentétben halállal vagy kínzással nem sújtotta, de vagyonelekbzással,

kényszermunkával kényszerítette őket vissza a bevett vallások valamelyikébe.

Ez nem volt helyes, különösen ha az 1568-as tordai, János Zsigmond idejében kiadott, vallásszabadságot biztosító rendeletre gondolunk. Ugyanakkor tudni kell azt, hogy az unitárius fejedelem halála után, a katolikus Báthory István, a jezsuiták által tanácsolva, 1571-ben olyan rendeletet hozott, mely szerint könyvet csak fejedelmi jóváhagyással lehet kiadni. Ezt követően elérte, hogy az 1572-es tordai országgyűlésen törvénybe iktassák azt is, hogy a Dávid Ferenc tanát túlhaladó újítók a fejedelem által feleletre vonandónak mondassanak ki.⁷ Ezáltal, habár katolikus nyomásra, de ürügy született arra, hogy később a protestánsok is minden hitújítást elfojtsanak.

Rákóczi György rengeteg birtokot gyűjtött össze magának, főleg az addig példa nélküli méretű

⁷ Lásd: www.arcanum.hu/torda-varos-es-kornyeke: xxxv-torda-tortenelme-a-mohacsi-vesztol-1848-ig/ xxxvii-tordan-tartott-orszaggyulesek

Bécs: az Új-Hofburg császári palota a Heldenplatz felől, előtérben Károly főherceg (Karl Ludwig von Österreich-Teschen, 1771-1847) szobrával

elkobzások által, de e harácsolást ellensúlyozva, már a harmincas évek közepétől felszabadította a hazai kereskedelmet: az erdélyiek szabadon kivihették a mézet, viaszt, sót, vágóállatokat (marhát, juhot) s egyéb honi termékeket a külföldi piacokra.

1636-ban a budai basa megpróbálta eltávolítani őt, ám Rákóczi a nagyszalontai csatában legyőzte a törököket, magára vonva ezáltal a svéd és francia diplomácia érdeklődését is, mely ekkortól Habsburg-ellenes szövetségest látott benne.

1644-ben, Bethlenhez hasonlóan neki is sikerült Bécsig nyomulnia, majd az 1645-ös linzi békében, az erős katolikus fenyegetettség és a protestantizmus térvesztése korában Erdély vallásszabadságát erős alapokra helyezni.

György 32 évnyi házasság után, 1648-ban hunyt el. Halálos ágyán bevallotta és megbánta bűneit, s feleségéhez ezen szavakat intézte:

„Édes atyámfia, szeretett feleségem, nekem megbocsáss amit együtt laktunkban vétettem volna, mert én is csak ember voltam. (...) Köszönöm, édesem, a hozzám való igaz szeretetedet, kiért a teremtet Isten mind lelkedben, mind testedben áldjon meg, s a jövőben is, az örök dicsőségben egymással egyesítve is, dicsérhessük a mi jó Istenünket.”⁸

I. Rákóczi György bibliaolvasó, hívő ember volt. Ugyanakkor, elődjéhez, Bethlen Gáborhoz hasonlóan rendkívül nehéz helyzetben uralkodott a két, magyarságot és Erdélyt fenyegető nagyhatalom, a Habsburg és az Oszmán Birodalom árnyékában. Ma könnyű lenne elítélni az ő, meg a többi erdélyi protestáns

⁸ A hit példaképei, 254. oldal.

A sárospataki vár belseje

fejedelem hintapolitikáját, ám valószínű, hogy mi sem láttunk volna tisztábban a sokszor kétségbeejtő helyzetekben. Mindenesetre úgy, ahogy ezt János Zsigmonddal, Bethlen Gáborral és Apafi Mihállyal tette, Isten őt is felhasználta, az akkori bonyolult körülmények közepette, a Reformáció ügyének elmozdítása, s ugyanígy nemzetünk fennmaradása érdekében.

A fejedelmi trónon fia, György követte, akit II. Rákóczi György néven ismerünk.

Az özvegység éve

Zsuzsanna, férje halála után visszaköltözött Sárospatakra.

Hatalmas vagyonát, bevételeit ekkortól szinte teljesen a protestáns ügy előmozdítására fordította. Templomok, iskolák támogatása, a szegény diákok külföldi, német, holland és svájci egyetemekre való küldése fűződik nevéhez. Hűségese embereivel, Tolnai Dali János sárospataki rektorral, és Medgyesi Pál udvari lelkésszel együtt megszervezték a falusi népiskolákat, és az

addigi latin helyett magyarul kezdtek oktatni. Számos, építő jellegű könyvet nyomtattak és adtak a nép kezébe, 1660-ban pedig Nagyváradon, Zsuzsanna és több főúr támogatásával a magyar nyelvű Biblia új kiadása is megjelent (Az első példányokat itt nyomtatták, ám Várad még abban az évben török kézre kerülve, a Bibliák jórészét már a következő évben, Kolozsvárott készítették el, ahova a nyomdát menekítették).

Másrészt tollat is ragadott, és hitvédő könyvet írt az ellenreformációs támadások kivédésére. A gyulafehérvári nyomdából 1641-ben került ki írása, melynek címe: *Moses és a profetak, azaz az igaz keresztyeni vallásnak negyvenöt ágazatának szent írásbéli győzhetetlen bizonságh tétele.*

Ekként, Lórántffy Zsuzsanna lett **az első magyar nő**, akinek nyomtatott könyve jelent meg.⁹

1650-ben Sárospatakra hívta a kor leghíresebb professzorát, a cseh Comeniust, a Morva Testvé-

⁹ Lásd: honismeret.hu/a-konyviro-fejedelemasszony-lorantffy-zsuzsanna

rek korábbi püspökét (Jan Amos Komensky, 1592-1670, „a nemzettek tanítója”), aki négy évet töltött el itt. Comenius volt az, aki sokat

Ian Amos Comenius

segített a magyar oktatás fellendítésében, megszervezésében, és az ő buzdítására alapított nyomdát Zsuzsanna Patakon. Itt írta meg és adta ki a professzor több híres művét, többek között a *Schola Ludus*-t (Az iskola mint játékszín), és az *Orbis Sensualium Pictus*-t (A látható világ képekben).

Megjegyzés

Comenius meggyőződéssel hitte, hogy a társadalom megjobbítható, ha megfelelő erkölcsi elvek mentén nevelik az ifjúságot. Kiemelten fontosnak tartotta, hogy a nevelést hamar el kell kezdeni. Láttá korának rendkívül lesújtó állapotát, és a harmincéves háborúban¹⁰ saját szemével győződhetett meg arról, hogy mire képes az önmagából kivetkőzött emberi természet. Ugyanakkor meg-

¹⁰ Harmincéves háború: Nyugat-Európában 1618-48 között zajló, a Római Egyház és szövetségesei által a protestantizmus teljes megsemmisítését célzó rettenetes időszak. Comenius ennek vérengzésében veszítette el feleségét és két gyermekét, és csak bujkálva menthette meg életét.

győződéssel vallotta, hogy az embereket a helyes neveléssel jó irányba lehet befolyásolni. Megfelelő nevelés hiányában azonban a gyerekekből „vadállatok” lesznek, akik csak „szégyent és halált hoznak szüleikre”. Hívó keresztényként az *értelmi, az erkölcsi és a hitbeli nevelés* hármasságát vallotta.¹¹

Azon kívül, hogy a sárospataki iskola az akkori igények szerinti, modern főiskolává vált, Comenius munkássága felbecsülhetetlen értékű volt a magyar szellemiség és hitélet számára, megerősítve a magyarság azóta is sok szempontból kitetsző, protestáns típusú erkölcsi tartását.

Lórántffy Zsuzsanna ugyanakkor gondot fordított a románság oktatására is, színvonalas román nyelvű iskolát alapítva Fogarason, 1657-ben.

A szenvedések továbbra sem kerülték el: 1652-ben, 29 évesen elvesztette Zsigmond fiát, majd hiába próbálta Györgyöt lebeszélni a lengyel trón megszerzéséről, az nem halgatott rá, és 1657-ben a svédekkel szövetkezve és azok buzdítására (a török porta tiltása ellenére), az erdélyi seregekkel Lengyelországba vonult, II. János Kázmér király (Jan II. Kazimierz Waza, 1609-1672) eltávolítására. A hadjárat csúfos vereséggel végződött, az erdélyi magyar ifjúság színe-java odaveszett, avagy a krími tatár kán fogságába estek.

Rákóczit a lengyelek csak nagy váltságdíj fejében engedték el, s hazérva megígérte hogy vagyonából kiváltja hozzá hűséges, tatár fogságban levő katonáit – ám

¹¹ Pukánszky Béla, Németh András. *Neveléstörténet*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997. 183. oldal.

végül szégyenletes módon nem tartotta be a szavát.

Eközben a szultán büntetésből a török és tatár hadakat küldi a Székelysége és Erdélyre, nagy pusztítást okozva.

Ezt követően a felháborodott rendek 1657 novemberében új fejedelmet választanak, Rhédey Ferenc személyében. Őt a trónjért küzdő Rákóczinak sikerül lemondatnia, ám Mehmed Köprülü nagyvezír parancsára a rákövetkező évben megint csak egy új fejedelmet ültetnek Erdély élére: Barcsay Ákost.

A következő másfél év belviszályokkal, ostromokkal és háborúval telik el, miközben egyik oldalon Rákóczy és hívei, míg a

Zsuzsanna fia, II. Rákóczi György fejedelem

másikon Barcsayék, az őket támogató török csapatokkal együtt, egymásra rontanak.

Egész Erdélyt és Kelet-Magyarországot harcok dúlják. Végül a törökök 1559 novemberében kétszer is legyőzik Rákóczi hadait (Zajkánynál, a mai Hunyad megyében és Tordánál).

Zsuzsannának pedig mindezt szemlélnie és átélnie kell. A sok

baj és nyomorúság megtöri, és 1660 április 7-én megpihen. Sárospatakon temetik el. Így hát szerencsére nem éri meg fia végső bukását, aki május 22-én, Szászfenes határában próbálja megállítani Szejdi Ahmed budai basa nagyszámú seregét.

Íme hogyan ír e csatáról a krónika:

„Rettenetes kopjartörés és erős harcz tartaték mindkét részről, úgy hogy noha a törökök közel négyannyi számmal is lévén... a mieink a harczhelyről kimozdulni nem akarának és mind a két részről nagy sokan hullának. De végre a mieinknek jobb szárnya, akiben a székelő atyafiak is voltak, meghanyatlani és nagyon is hátat adni kezdett vala [...] itt is a török seregek nekifelesedvén, azon szárnyon is újabban derekasan megnyomaték és ugyan meg is

futamtaték a székelység föl a völgyen Oláhfenes felé, úgy hogy többször meg sem fordíttathatnék.”

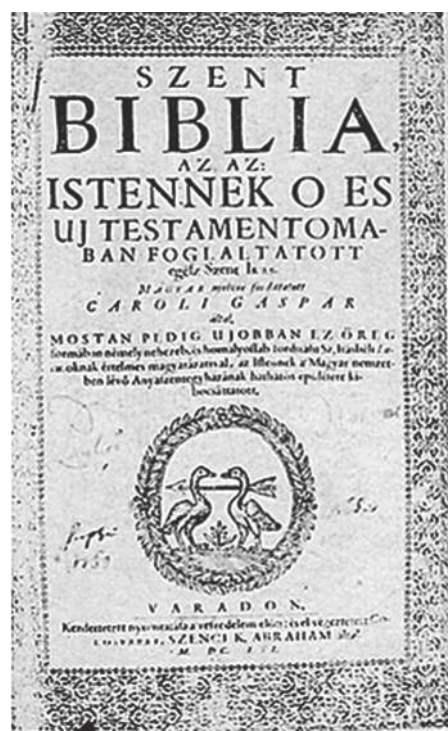
(Részlet Szalárdi János beszámolójából)¹²

A fejedelem alól öt lovat is kilőnek, erősen megsebesül, és édesapja régi várának, Ónódnak a katonái mentik ki, és viszik el Váradra, ahol rá két hétre, június 7-én belehal sérüléseibe.

Hazánk és népünk e rendkívül nehéz korszakában, Lórántffy Zsuzsanna a bátor, hívő, szorgalmas, igazi feleség, anya, és fejedelemasszony életpéldáját nyújtotta mindannyiunk számára.

Az Úr segítsen meg arra, hogy a halál és szenvedés nélküli örök országban találkozzunk majd vele, és minden korok szent életű Krisztuskövetőivel. Ámen.

¹² www.rubicon.hu/a szászfenesi csata

A váradi Biblia címlapja

Zárjuk e fejezetet Tompa Mihály (1817-1868) felvidéki református lelkész és költő 1860-ban írt, róla szóló versével.

Lórántfi Zsuzsanna emlékezete

(részletek)

(...) Fejedelmi nő, az volt bizonynal,
Világ szerént, lélek szerént!
Több dízt nem nyert bársony- s biborral,
De ő hintett ezekre fényt!
Korát előzte, mint az égen
A tündérhajnal a napot,
Hogy akkor is ragyogjon, élje,
Midőn a nap lenyűgödött. (...)

Mint nő s anya hordott keresztet,
Fogyatta kétség, síralom:
Szeretteit féltetni kellett – - -
Majd látni a ravatalon;
És a búban, mit sorsa rámért,
Sugár töré át a könyűt:
Hőn buzgott a közügy javáért,
Nagy lelke még termékenyült.

S mig földi tisztét vitte híven,
Lelkét a vallás emelé:

Igy fut a földről fényes ívben
A szívárvány az ég felé.
Szomjuhozá a bölcseséget,
Mint Dél királyné asszonya;
S a tudományok mécsé égett:
Olajat rá bőven hozta. (...)

És hangozzék fent, és fentebben
Az Úrnak hálaénekük!
Mert nagy, csudás történetekben
Az ő kezére ismerünk!
Vihar s örvény a gyenge bárkán
Sokszor már-már megosztott,
De ő a szélvészt megdorgálván,
Parthoz vivé az árbocot. (...)

Adott: ki fáklyaként világolt,
S oszlott, foszlott az éji rém...
Ki szaggatá a sűrű fátyolt,
Mely függé milliók szemén;
Adott: kik a lélekszabadság
Sulyos békóit tördelék,
Kiknek, hogy hitők megtagadják,
A máglya s bárd nem volt elég!

Lórántffy Zsuzsanna szobra Tiszaújvárosban

Sokszor gyermek- vagy gyöngye nővel
Eszközle nagy történetet;
A kis Dávid parittyá-kővel
Végzé, amért kiküldetett.
Az Úrnak útain titok van...
Oh ember, ezt szivedbe vésd!
És kicsinyekben és nagyokban
Imádd a bölcs gondviselést.

Bibliográfia: Antal György: *A hit példaképei*, Lórántffy Zsuzsanna fejezete, 247-257 oldalak. Bethlen Gábor fejezete, 203-214 oldalak (Kálvin Kiadó, Budapest, 2011). Ezen kívül: Lórántffy Zsuzsannára, I. és II. Rákóczy Györgyre, stb. vonatkozó internetes honlapok anyagai: arcanum.hu, rubicon.hu, szozat.org, stb. Tompa Mihály összes költeménye (tárolt változat): mek.oszk.hu.

Jancsó Erik,
Szászfenes

Kalotaszegi mese

Az órasmester és a lányai

Volt egyszer, hol nem volt, a messze Németalföldön, az Északi-tenger közelében egy városka, Haarlem, s abban élt, éldegélt feleségével és négy gyermekével együtt egy órasmester, akit úgy hívtak: Casper ten Boom.

Ha ma ellátogatunk Haarlembe, gyönyörű szép templomokat látunk, de egyesek már csupán múzeumként szolgálnak, sőt, az egyikben sörházat rendeztek bel! De nem így volt ez a ten Boom család idejében, az első világháború előtt. Akkor az emberek még másképp látták a világot... Ezen családról például mindenki tudta, hogy nem csak templomjárók, hanem hűséges, bibliatanulmányozó és imádkozó reformátusok.

Míg Arnolda (Nollie), és a református lelkész pátyát választó Willem nemsokára elköltöztek otthonról, és családot alapítottak,

addig Betsie és Corrie otthon maradtak szüleikkel, és kitanulva az órasmesterséget, édesapjukkal dolgoztak.¹

Ten Boom-ék nemcsak beszélték Isten szeretetéről, hanem

¹ Az édesanyjuk eközben, 1921-ben, 37 éves korában meghalt.

gyakorolták is azt. A két lány végül nem ment férjhez, de Isten másképp kárpótolta őket: szívüket szeretetre indította az árva gyerekek iránt, s így házuk az idők folyamán számos fiú és lány otthonává vált. Ezen kívül Corrie különös ajándékot kapott: az évtizedek során nagy türelemmel foglalkozott a fogyatékos gyerekekkel. Érdekes... vajon véletlen-e Biblia szeretetének és az imádkozó szívnek ilyenfajta gyümölcsözősége?

A ten Boom család: Nollie, Corrie, Casper, a felesége, Carolina, Willem, és Betsie

Telt-múlt az idő, és egy nap be következett az, amitől már évek óta mindenki tartott: a Hitler és kormánya vezette Németország 1940 május 10-én lerohanta Hollandiát, erősen bombázva a fő tengeri kikötővárost, Rotterdamot. Másnap a holland hadsereg megadta magát, a királyi család pedig Angliába menekült. A hódítók először visszafogottan viselkedtek, ám a háború elhúzódásával egyre nagyobbá vált a lakosságra nehezedő nyomás.

Egy nap, 1942 májusában a ten Boom családhoz idegen hölgy érkezett: zsidó volt, aki, miután férjét letartóztatták, fiával együtt az elhurcolás elől keresett menedéket. Casper és a lányok azonnal döntöttek: befogadták a nőt, sőt, azután számos további zsidót is, elrejtve őket a Corrie hálósobájában kialakított rejtekhelyen (egy új falat húztak, s a keletkezett kis helyiségbe a ruhásszekrény alsó polca alatt lehetett becsúszni). Az elrejtett zsidókat, a holland Ellen-állási Mozgalom segítségével egy idő után továbbjuttatták, ekként mentve őket meg.

1944 februárjában egy, a náci-
nak dolgozó holland informátor beárulta a családot a németeknek. Ezek dél körül rájuk törtek, és Caspert, lányaival és rokonaival együtt letartóztatták – ám a titkos szobában éppen akkor rejtőző hat személyt nem fedezték fel. Casper hamarosan meghalt a börtönben, Betsie-t és Corrie-t azonban a Berlinton északra levő, németországi Ravensbrück koncentrációs táborba szállították. A két, Istenbe kapaszkodó, ötvenes éveiben járó nőt azonban nem törték meg a borzalmas körülmények. Másrészt, Isten megengedte, hogy a barakkjuk tele legyen bolhával, s emiatt az örök sosem léptek oda be – ekként hirdetni tudták az

A ten Boom család háza (a barna üvegajtós sarokház - ma múzeum)

evangéliumot a többi nőnek, és imádkozni is velük együtt.

Egy éjjel a már nagyon beteg Betsie álmodt látott:

– Te még ez évben szabad leszel – és egy szép kertes házban fogsz Istennek szolgálni! – mondta hűgának. S valóban: egy, a listákon való elírási hiba miatt 1944 december 28-án Corrie-t „véletlenül” kiengedték, míg a barakktársait egy hét múlva kivégezték és elégették. Betsie is ott lelte halálát – még a gázkamra előtt a betegség és a legyengülés végzett vele.

Corrie a háború végeztével megvalósította az álmod: a szomszédos városka, Bloemendaal területén egy szép kertes házhoz jutott, amelyben a lágerek túlélői, de ugyanakkor a háború idején a nációkkal együttműködő, most pedig a társadalom szélére sodródott, közmegvetéssel sújtott hollandok is menedéket kaptak. A háború utáni években sokat utazott, és a szószékekről hirdette Isten megbocsátó szeretetét.

1946-ban, Németországban az egyik Istentisztelet után két, ismerősnek tűnő férfi jött hozzá: a ravensbrücki haláltábor őrei voltak, s egyikük éppen az egyik leg-

gonoszabb közülük, aki Betsie-t is verte és sokat bántotta őket.

– Ten Boom asszony, az előbb Isten megbocsátásáról beszélt. De Ön meg tud-e nekem bocsátani?

Nehéz pillanat volt ez Corrie számára, de végül átölelte egyik legnagyobb (volt) ellenségüket – de most már testvérét a Krisztusban.

Corrie, élete végéig, számos könyvet írt csodálatos, Istennel szerzett tapasztalatairól. Ám a legismertebb ezek közül az életét bemutató, és a magyarországi Harmat Kiadó által is megjelentetett *Menedék* (The Hiding Place, 1971). Corrie ten Boom 91-ik születésnapján, 1983-ban tért nyugovóra Kaliforniában.

Kedves Olvasók! Nincsen nagyobb hatalom e földön az Isten megbocsátó szereteténél. Szeretnénk-e mi is részesülni ezen ajándékban? Az Úr adja meg ezt mindannyiunknak. Ámen.

„Nincsen olyan mély gödör, amelynél Isten szeretete mélyebb ne lenne.” (Betsie)

„Istennek soha nincsenek problémái. Neki csak tervei vannak.” (Corrie)

(J.E.)

Kedves Olvasók!

A *Kalotaszeg Reménye* szerkesztősége szeretettel meghívja Önöket a **március 29-én, vasárnap** 17 órai kezdettel megtartandó író-olvasó találkozóra.

Helyszín: a **bánffyhungyadi kultúrotthon** kisebbik terme.

A programból:

- ❖ Dr. Szócs Ottó, Kolozsvár (*Egészség* rovat): Egészség ma, Kalotaszegen
- ❖ Fejes Lajos, Bánffyhungyadi (*Krisztus iskolája* rovat): Naponta Krisztustól tanulva
- ❖ Szallós Erzsébet, Magyarvita (*Igemorzsák* rovat): Az Ige mindennapi kenyeré
- ❖ Jancsó Erik, Szászfenes (főszerkesztő): Kalotaszeg reménysége

A bemutatokat követően kötetlen beszélgetésekre is sor kerül, ugyanakkor Istent dicsőítő versek fognak elhangzani, és szép zene keretezi mindezt. A programot vegetáriánus ételbemutató zárja.

A belépés ingyenes!

Hirdetések

Kedves Kalotaszegiek!

Régi kerámiát, kancsókat, tányérokat, régi kályhát, kályha-csempéket, festett bútort, népviseletet, textiliákat és egyéb néprajzi vagy polgári régiségeket vásárolok.

Tisztelettel, Vigh István,
tel. 0745 397 133

❖ Három hálósobát, nappalit, konyhát, garázst magába foglaló, 180 m² felületű, csendes, félreeső, 1200 m²-es telken fekvő, újonnan épült, belül még készületlen ház eladó Lónán. Irányár: 110 ezer euró. Tel. 0755 336 893, Kata.

❖ Kolozsvári nyugdíjas régi fényképezőgépeket vennék gyűjteményembe. Tel. 0773 874 812, Zoltán.

Kedves Olvasók!

A 2019 május – 2020 május időszakra a *Kalotaszeg Reménye* lap minimális előállítási költsége **25 lej**, melyet lapterjesztőinknek lehet átnyújtani. Köszönjük hogy eddig is velünk tartottak, és az Úr áldását kívánjuk mindenki számára.

Kalotaszeg: Nádasmente: Kisbács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegenye. *Peremvidék:* Kajántó és Györgyfalva. *Havasalja és környéke:* Szászfenes, Magyarlóna, Magyarfenes, Tordaszentlászló, Léta, Gyalu, Magyarapus, Magyariskapus, Gyerővásárhely. *Felszeg:* Gyerőmonostor, Kőrösfő, Sárvásár, Nyárszó, Bánffyhungyadi, Kalotadámos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály, Magyarókereke. *Alszeg (Almás vidéke):* Ketesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábon, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

Tel: **0749 021 935**

E-mail:

kalotaszegremenye@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható és ingyenesen letölthető a

www.kalotaszegremenye.ro honlapról.

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 (szám)

Bankszámla: Asociația „Pro Scriptura”. Conturi Banca Transilvania: RO 72 BTRL RON CRT 0383 906 901 (lejbén), RO 22 BTRL EUR CRT 0383 906 901 (euróban).

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

Készült: a *Viața și Sănătatea* Kiadó nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezdeményezésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztényi és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok* a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail avagy postai levél útján, a fenti címen. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.